

Vi kvinnor

I DEMOKRATISKT VÄRLDSFÖRBUND

Nr 7

LÄS

i detta nummer:

Historieskrivning i skolradion

Ingen jämlikhet här!

Besök i Hiroshima

Reformförslag med skuggsidor

Är vi alltför ängsliga?

Frankrikes kvinnor i kamp mot kriget

Två kor i samma rep

Aktuella inköp

Barnsidor, novell, mat handarbete m. m.

OMSLAGSBILDEN:

Sjutton år och vacker som en dag . . .

Storstaden är full av frestelser för de unga och omogna.

Läs om en mors ängsliga frågor på sidan 7.

Ärg. 9 - 1957 - 50 öre

HISTORIESKRIVNING

I SKOLRADION

Jag måste nypa mej i armen för att förvissa mej om att jag befann mej hemma i mitt eget kök och inte på ett valmöte. Det var gräsligt.

Den som säger så är en mamma i Solna och omdömet gäller det program om »Europa nu» som sändes i skolradion måndagen den 23 sept. Redan innan den här mamman kom upp till oss på redaktionen hade vi fått flera påringningar om saken från kvinnor som var lika indignerade som hon.

Hon berättar:

— Jag brukar alltid med nöje lyssna till skolradion och glädja mej åt att det sitter barn i skolsalar landet runt och får del av denna utmärkta form för undervisning. Det måste ju också vara en stor hjälp för lärarna, tycker man. Jag brukar, så gammal jag är, tycka att jag lärt en hel del av dem.

Det här programmet skulle väl, förmodar jag, ge en snabbskiss av de politiska förhållandena i Europa just nu. Författaren, Wilhelm Tham, borde aldrig mera få släppas fram i skolradion, det är min bestämda mening. Efter att i korthet ha berört Napoleons erövrartåg och fall, Hitler, det andra världskriget och den tyska nazismens sammanbrott var han framme vid dagens Europa och fastslog att barnen naturligtvis hört talas om järnridån. Sen fick de veta följande: Östtyskland hålles ockuperat av ryska trupper, där härskar inte någon demokrati, folket saknar press- och tryckfrihet, protesterar ungdomen skickar man militär och polis på dem. Efter en våldsam och ytterst färgad beskrivning av Ungernhändelserna var han sedan över i Västtyskland. Där härskar demokrati. Inte med ett ord nämnde han att »demokratin» är av sådan beskaffenhet att till och med det demokratiska kvinnoförbundet är förbjudet i Västtyskland, därför att det bekämpar den militära upprustningen, (som han heller inte nämnde). Inte ett ord sades om att också i Västtyskland främmande trupper är stationerade, inte med ett ord berördes den tilltagande fascistiseringen och att gamla nazister åter sitter på ledande poster där.

— Är det sådant som kallas objektiv historieundervisning? fortsätter vår sagesman. Barnen måste ju få den uppfattningen att ryska trupper bildligt talat ramlat ner från skyarna och besatt de östra delarna av Tyskland. Om barnen skall få ett begrepp om hur det verkligen hänger ihop måste de ju få veta att främmande trupper är stationerade både i Väst- och Östtyskland — och varför det är så.

Det är skamligt att sådant här får förekomma i skolradion. Skamligt därför att det ger barnen en oriktig bild av den värld vi lever i och inger

dem hat och misstro mot andra folk. Det är väl ändå för freden vi skall fostra dem och för förståelse mellan folken. Och vilka konflikter ställer man inte barnen inför! Det är inte alla barn som sväljer denna fredsfiendliga propaganda — ty något annat är det inte — många barn kommer från hem där man ser allvarligt på frågan om förhållandet mellan folken och är djupt engagerade i fredssträvandena. Dessa barn måste ju fråga sej om det är föräldrarna eller skolan som ljuger, säger vår sagesman till slut.

Vi instämmer. Om det står så bedrövt till i Radiotjänsts programledning att man inte ens drar sig för att bedriva fredsfiendlig propaganda i program som direkt riktar sig till barnen, så måste väl i varje fall skolan ha en annan mening om vad som lämpar sig. I annat fall måste man ju fråga sig vilken målsättning vår skola har.

Ingen jämlikhet här!

För ett tiotal år sedan hade man en omröstning i Schweiz om kvinnorösträtten. Det var en rätt kuriös historia — de som det gällde, kvinnorna, blev inte tillfrågade om sin mening. De hade ju ingen rösträtt gubbers och kunde alltså inte delta. De fick stanna hemma och laga att söndagsmiddagen stod på bordet när deras män kom hem efter att ha sagt sitt tungt vägande ord: kvinnor ska inte lägga sig i samhälleliga angelägenheter. Så var det med den saken och kvinnorna i Schweiz saknar fortfarande rösträtt.

Kyrkomötets ställningstagande till regeringsförslaget om att kvinnor skall få bli präster påminner osökt om den där schweiziska omröstningen. Som en kompakt mur till värn för männens ensamrätt till prästämbetet stod biskopar och präster (i sanningens namn skall medges att där fanns en präst som röstade för regeringsförslaget, men en svala gör

som bekant ingen sommar). Bland de i mötet deltagande lekmännen var meningarna delade.

Trots den ännu olösta likalönsfrågan, trots alla hinder som ännu lägges i kvinnornas väg när det gäller befordringar inom arbetslivet, trots den ännu ringa procenten kvinnor i de parlamentariska församlingarna har dock under de sista årtiondena en stor omsvängning skett i det allmänna tänkesättet när det gäller kvinnans ställning och uppgifter. Man märker det nu när diskussionerna om kvinnliga präster varit som hetast. Det är inte bara kvinnor som blir bleka av vrede över den maskulina självtillräcklighet som demonstretats, också många män har upprörts över det kvinnoförakt som prästerskapet ger uttryck för. När biskopar och präster kommer dragande med de gammaltestamentliga patriarkernas syn på kvinnan blir moderna människor upprörda. Och när till och med kvinnans biologiska funktioner ställs upp som hinder för prästtjänst måste vanligt folks reflektion bli: Det är ju livsfientligt!

I den allmänna debatten kring jämlikhetskravet inom kyrkan har det framhållits att utan kvinnorna skulle kyrkorna stå tomma. Tänk om kvinnorna stannade borta och läte de självtillräckliga prästerna predika för tomma bänkar!

Rubbestad på kyrkomötet

(enl. sign. Bang i DN)

Ute i landet är det få bland kvinnorna som vill ha kvinnliga präster. De tycker mycket bättre om manliga. De kanske känner sig svaga till sinnes och vill ha en stark människa att lita till.

När detta skrives går kampanjen kring tjänstepensioneringsfrågan mot sin kulmen — när det kommer under våra läsares ögon är omröstningen redan genomförd.

Efter den långa och heta debatten kring tjänstepensionen kan det alltså vara på tid att titta litet närmare på det förslag från pensionsberedningen om vilket beredningens samtliga ledamöter var ense: höjningen av folkpensionen och finansieringen av denna höjning.

För närvarande får en ensamstående folkpensionär 2.150 kr om året i folkpension och två makar, som båda har pension, får 3.440 kr. Till detta kommer i allmänhet, för de som bara har folkpensionen att leva på, kommunala bostadstillägg. Dessa tillägg bestämmes av kommunerna och utgår alltså inte med enhetliga belopp över hela landet. De är behovsprövade, och den som vill komma i åtnjutande av dem måste ansöka hos hemortens pensionsnämnd, som då prövar hans eller

De höjda pensionsavgifterna blir en tung belastning för barnfamiljerna. Indirekt får barnen på det sättet vara med och betala pensionerna långt innan de har arbete och egna inkomster.

Reformförslag med skuggsidor

Varför ej finansiera höjda folkpensionen på samma sätt som barnbidragen?

hennes ekonomiska förhållanden och beviljar — eller avslår — ansökan.

Nu föreslog pensionsutredningen att folkpensionerna under tioårsperioden 1958—1968 skall höjas vartannat år med visst angivet belopp. Den första höjningen föreslås komma 1958. Då skall enligt förslaget den ensamstående folkpensionären få en höjning med 150 kr och två makar med 240 kr. Två år senare, 1960, skall den största höjningen ske: från 2.300 kr till 3.000 för ensamstående och från 3.680 till 4.500 kr för två makar. Sedan blir det vartannat år en höjning med 150 kr för ensamstående och 225 kr för två makar fram till 1968, då pensionen skall utgöra 3.600 kr för ensamstående och 5.400 kr för två makar.

ÄNKE- OCH BARNPENSIONEN

En betydelsefull del i förslaget gäller pensionen till änkor och deras barn. För närvarande gäller att endast den som blir änka efter att ha fyllt 55 år kan få änkepension. En förutsättning

är dock att hon varit gift med mannen i minst 5 år och vidare att hon praktiskt taget inte har några andra inkomster, änkepensionen är nämligen i sin helhet behovsprövad. Änkepensionens belopp är också betydligt lägre än det en ålderspensionär får — högst 1.080 kr om året.

Enligt pensionsberedningens förslag till förbättrade folkpensioner skall en änka som har barn under 19 år i hemmet få 2.700 kr om året, oavsett hur ung hon är och oavsett vilka inkomster hon har. Dessutom får hon för varje barn under 19 år 750 kr om året.

För den som icke har barn under 19 år i hemmet gäller att hon vid makens död måste ha fyllt 55 år för att få full änkepension: 2.700 kr om året. Om hon inte uppnått denna ålder blir pensionen 135 kr lägre för varje år hon är yngre än 55 år. Blir hon änka vid 54 år blir alltså pensionen 2.565 kr, vid 53 år 2.430 kr o. s. v. Den som blir änka vid uppnådda 40 år får alltså en pension på 675 kr om

året. För den som är under 40 år, dock ej yngre än 36 år vid makens frånfälle (och som ej har barn under 19 år) utgår ett engångsbelopp som är fem gånger så stort som årsbeloppet, hon skulle haft om hon fått pension.

BEHOVSPRÖVNINGEN SLOPAS

Behovsprövningen föreslås bli helt slopad och det är en sak som måste hälsas med stor tillfredsställelse, ty hurudana än de ekonomiska förhållandena är i en familj, så innebär den ena makens frånfälle så gott som alltid en sänkt standard för de efterlevande.

Om vi alltså kan hälsa förslaget till förbättrade pensioner med tillfredsställelse både för de gamlas räkning och för den standardhöjning det innebär för änkor och deras minderåriga barn, så innehåller förslaget också punkter som vi innerligt hoppas kommer att ändras betydligt av riksdagen innan förslaget blir lag.

Vi syftar dels på finansierin-

gen, dels på den avveckling av bostadstilläggen som föreslås.

MER ÄN DUBBELT SÅ HÖG PENSIONSavgIFT

För närvarande betalar vi 2,5 procent av vår taxerade inkomst till pensionsavgift. D. v. s. om vår inkomst är sådan att det till statsskatt taxerade beloppet icke överstiger 10.000 kr. Är det högre blir procenten lägre, eftersom ett visst högsta belopp i pensionsavgift är fastställt.

Nu har beredningen föreslagit att den höjda folkpensionen skall finansieras genom kraftigt höjda folkpensionsavgifter. Man föreslår att avgiften skall höjas till 4 procent 1959, till 5 procent 1961 och till 6 procent av den taxerade inkomsten 1963. Det högsta belopp som skall kunna utgå i pensionsavgift 1963, då hela avgiftshöjningen genomförts, är enligt förslaget 900 kr. Den som har en taxerad inkomst på 10.000 kr får år 1963 på sin skattsedel en post på 600 kr i pensionsavgift, medan den som har 15.000 i taxerad inkomst får betala 900 kr. Men den som har 20.000 i taxerad inkomst, eller 25.000 eller ännu mera, behöver inte betala ett öre mera i folkpensionsavgifter än den som stannar vid 15.000 kr. Maximisumman är nämligen satt vid 900 kr. Det innebär att alla mindre inkomsttagare får fr. o. m. 1963 betala 6 procent på den taxerade inkomsten i folkpensionsavgift medan de som har stora inkomster slipper undan med en betydligt lägre procent.

En sådan reform som de allmänna barnbidragen finansieras över statsbudgeten. Det innebär i stort sett att alla inkomsttagare är med och bestrider kostnaderna efter måttet av sin skatteförmåga. Den som har de största inkomsterna skall betala mest i skatt och det finner vi naturligt. Varför skall man då ifråga om folkpensionen, där det gäller de gamlas försörjning, inte finansiera den på samma sätt? Den våldsamma höjningen av pensionsavgiften kommer att bli en tung belastning på de mindre inkomsttagarna, främst barnfamiljerna. I verkligheten innebär det att barnen får betala till folkpensioneringen långt innan de själva arbetar, får inkomster och betalar skatter. Den skillnad som finns mellan flerbarnsfamiljernas standard och de barnlösa — och som 1954 års familjeutredning så klart dokumenterade — kommer att ytterligare öka. För det är klart att i de hem där det är flera munnar att mätta och flera som skall

ha kläder, utrymme och allt vad till livets uppehälle behövs, i de hemmen blir varje utgiftsökning kännbarare än i andra hem. Och det är väl inte en sådan utveckling vi vill ha när vi antligen skall höja folkpensionärernas standard.

VAD BLIR VINSTEN OM BOSTADSTILLÄGGEN SLOPAS?

Enligt pensionsberedningens förslag skall bostadstilläggen successivt reduceras för att år 1981 vara fullständigt avskaffade. Bostadstilläggens belopp är, som tidigare sagts, olika höga i olika kommuner, då det ju är kommunerna som bestämmer deras storlek. Det finns kommuner, särskilt på landsbygden, där de är begränsade till högst 150 kr för ensamstående och 200 kr för två makar. I de större städerna är de avsevärt högre. Som exempel kan nämnas att i Stockholm utgår bostadstillägget dels i form av hela pensionärens hyra upp till 1.600 kr och dels i form av ett s. k. standardutfyllnadsbelopp på 525 kr till ensamstående och 686 kr till två makar. Det betyder att en ensamstående pensionär i Stockholm, som i huvudsak har endast folkpensionen att leva på, under förutsättning att hans hyra uppgår till 1.600 kr om året, får dels de statliga pensionsförmånerna, 2.150 kr, dels ett bostadstillägg på sammanlagt

2.125 kr — alltså i allt kr 4.275.—. (I sammanhanget bör också anmärkas att beloppet 1.600 till hyran bara är ett slags »riktbelopp» — inte sällan händer det att den faktiska hyran för en lägenhet på 1 rum och kök är högre och att bostadstillägget därför också blir högre, eftersom principen är att hela hyran för en rimlig bostad skall täckas genom bostadstillägg.

Enligt pensionsberedningens förslag skall bostadstilläggen år 1960 sänkas med halva det belopp som folkpensionen höjes med detta år. Den ensamstående pensionären som då skall få en höjning på 700 kr får i verkligheten bara 350 kr mera, om han hör till dem som kommit i åtnjutande av bostadstillägg. Fram till 1968, då den ensamståendes folkpension skall ha höjts till 3.600 kr skall enligt förslaget det kommunala bostadstillägg han till äventyrs åtnjuter ha sänkts med i allt 650 kr.

Det innebär att de folkpensionärer som har det sämst ställt får en mindre standardhöjning än de som har sådana inkomster vid sidan av folkpensionen — av kapital eller arbete eller båda — att folkpensionen kanske är av liten eller ringa betydelse för deras existens. Det kan knappast anses vara riktigt.

Vi får tillfälle återkomma till dessa frågor.

V. S.

Tack vare de kommunala bostadstilläggen kan många gamla få bo kvar i sina hem även om hyran är jämförelsevis hög. Hur blir det för dem om bostadstilläggen avvecklas?

Andrea Andreen:

Besök i Hiroshima

Som en av KDV:s två representanter kom jag till Japan för att delta i den tredje världskonferensen mot atom- och vätebomber och för nedrustning. Eftersom konferensen öppnades den 6 aug., på 12-årsdagen av den första atombombens fällning, hade jag föreställt mig att vi skulle göra en bussfärd till Hiroshima den dagen. Men det var alldeles för långt till Hiroshima från Tokyo — 12 tim. med expreståg. Så vi for dit i stället den 11 aug., en söndag och ledig dag för konferensen. Vi tog nattåg dit och tillbaka. De båda mornarna såg jag litet av Japan från tåget — all jord var odlad högt upp på bergssidorna och allt var gnistrande grönt, mest risfält kantade med sojabönor. Dessa två födoämnen plus fisk är kosten i Japan. Fast det finns förstås en mängd grönsaker och frukter och även kött om man har råd. Men jag såg ytterst få kor, getter, hästar eller hundar från tåget.

Vår färd var ordnad av dr Tomi Kora, som är medlem av parlamentet och mycket energisk. Utom vi två deltog KDV:s andra representant, Molly Keith — en väldigt duktig, rätt ung engelska som arbetat ett par år i Berlin vid sekretariatet. Den fjärde i sällskapet var dr May från Holland. Han var en småvuxen man i 40-årsåldern av judisk släkt, praktiserande läkare

i Amsterdam. Jag undrade först hur han kommit till denna konferens och jag fäste mig vid att han sa »jag måste ha noggranna upplysningar så att jag kan redogöra för mina kolleger när jag kommer hem» — hur får han dem att lyssna? tänkte jag. Småningom upptäckte jag att han år 1955 på helt egen hand sänt ut ett brev till en stor del av Hollands läkare där han föreslår dem att underteckna en skrivelse till

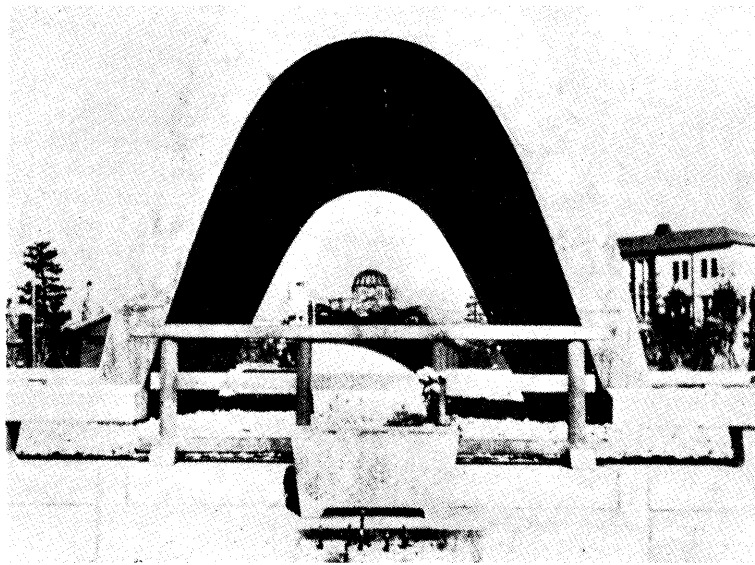
riksdagen. I den skrivelsen ber man riksdagen att övertyga regeringen om att frågan om atomvapen gäller liv eller död och att man måste förmå FN att verka för ett förbud mot dessa vapen. Han har fått 600 av Hollands läkare, nära 10 %, att underteckna skrivelsen. Nu efter Schweitzers radiotal har han sänt ut sin skrivelse med alla namnen för att få fler underskrifter. Tänk om det fanns en sådan läkare i Sverige — hos oss är det nödvändigare eftersom vårt land har vissa planer på att tillverka atomvapen.

*

Vi fyra alltså kom till Hiroshima.

Hiroshima har varit en vacker stad med ett gammalt slott. Det ligger vid det sjuarmade deltat av en stor klar flod. Invånarantalet var inemot 500.000 och är inte mycket mindre nu. Den 6 aug. 1945 kl. 8.15 på morgonen föll atombomben mitt i centrum av staden. Tryckvågen från explosionen förstörde alla hus inom en omkrets på 2,5 km utom betonghus, byggda för att motstå jordbävning, de förstördes endast delvis. Den enorma hettan vid explosionen kom granit att smälta på ytan. Många människor förbrändes spårlöst.

»Fasorna över Hiroshima får aldrig upprepas», skriver en ung japansk mor till KDV, som vidarebefordrat hennes brev till sina organisationer samman med följande ord ur den appell KDV:s rådsmöte utsände till kvinnorna: »Framstående vetenskapsmän varnar: De upprepade proven med atomvapen utgör en fara för folkens hälsa och liv, för våra barns hälsa och liv. De utgör ett hot mot kommande generationer.»

»Må ni vila i frid, ty felet skall aldrig upprepas» lyder inskriptionen på monumentet över offren för den första atombomben.

Bl. a. av den orsaken är siffror över antalet dödade osäkra. I Hiroshima uppskattar man antalet dödade till omkring 240.000, därav 70.000 militärer som var förlagda i staden. Den siffran över-skrider vida alla man gett oss från icke japanskt håll; det är i alla fall troligt att myndigheterna i Hiroshima haft bättre möjlighet än andra att bedöma frågan. I anslutning till explosionen utbröt eld som härjade hela staden och tvang många skadade ned i floderna där de drucknade. Den radioaktiva strålningen dödade snabbt de personer nära centrum som undgått de andra dödsorsakerna. — Första gången någon i Japan talade med mig om Hiroshima var det en ung student som hjälpte till vid konferensen. När han hörde att jag skulle fara dit, sa han: »Jag är från H. Min far var i vårt hus i staden och dödades. Vi bodde i en sommarbostad utanför staden. Jag minns (han måste ha varit ungefär 8–9 år då) att tio människor från staden kom och sökte skydd hos oss på kvällen. De föreföll inte sjuka, de var inte brända eller skadade av splitter (säkert hade de tidigare på dagen haft illamående och kräkningar), jag minns att de skrattade t. o. m. Vi gav dem ett rum att sova i. På morgonen blev vi mycket förvånade när vi fann att alla var döda.»

Så kan det vara med den mest akuta strålningssjukdomen när alla celler är skadade. Vanligare var att de svårt strålskadade levde en eller två veckor, då var blodiga diarréer och andra blödnings- och framträdande symtom jämte den allmänna svagheten och feber. Därför trodde läkarna i början att man hade att göra med en svår tarmsjukdom. Man visste ju inte att det var en atombomb — det omtalades förstas inte av fienden och det förefaller som om militären i Japan, som visste eller anade hur det var, fann det oämpligt att säga något. Så det dröjde en vecka innan man visste och kunde förstå.

*

Jag upptäckte i Japan att det finns en märklig bok som gått mig förbi och jag vill nu rekommendera den åt alla som inte läst den. »Dagbok från Hiroshima» heter den, utgiven på Natur och Kultur år 1956. Den är skriven av en läkare, dr Hachiya, som själv skadades och var kvar i staden de följande veckorna och alltjämt. Vi besökte hans sjukhus, han var ledig den dagen men han kom till tåget och gav mig ett kort till sin förläggare, han

ville tala om att han med inkomsterna av boken skapat ett hem för föräldralösa barn. En fin man, en duktig läkare, en verklig författare. Det är något särskilt med en direkt berättelse av ett ögonvittne.

*

Dr Kora hade planlagt vår dag i Hiroshima mycket väl. Först fick vi frukost i en riktig japansk restaurang, ett litet hus i en stadsdel som legat bakom ett berg och undgått förstörelse. Tre kvinnor som förlorat sina män i kriget skötte denna lilla oas.

Så besökte vi Röda kors-sjukhuset som har en nybyggd fin avdelning för atombombens offer. Här ligger nu en del av de sena följsjukdomarna. Enligt överläkaren finns det f. n. 66.000 i Hiroshima som är mer eller mindre i behov av behandling. Sjukhuset har 120 bäddar för de svårt sjuka: de högradiga **anemierna**, som hålls vid liv med återkommande blodtransfusioner; **leukemierna**, som behandlas här som på andra håll i världen utan att det kan rädda dem i längden. Det är numera säkerställt att det finns mer leukemi bland de överlevande i Hiroshima och Nagasaki än bland den japanska befolkningen i övrigt. I genomsnitt anses sjukdomen ha uppträtt sex år efter bestrålningen men fortfarande kommer nya fall ungefär i samma mängd. Och så är det frågan om **lungcancer**. I fall av kronisk bestrålning (gruvarbetare) har lungcancer kommit efter omkring 17 år. Man anser sig redan ha dubbelt så hög dödlighet i lungcancer i Hiroshima (1956) som i Japan i allmänhet. Slutligen ärrtumörerna, **keloiderna**. Nu när så många år gått har vävnaderna kommit till ro och man börjar kunna göra hudtransplantation med framgång — fruktvansvärt vanställande är ju keloiderna.

*

Hiroshima är långt ifrån uppbyggt och delvis mycket provisoriskt. I centrum står två vackra moderna hus, det ena ett hotell, det andra ämbetslokaler för guvernören i provinsen Hiroshima. Vi hade också ett samtal med honom. Han hade varit i skydd av en mur när bomben föll men — eftersom man inget visste om strålning — hade han efteråt utsatt sig för kvarvarande strålning och hade nu en börjande starr, ett annat sensymtom. Över huvud taget är dessa sena följder en sorg som är svår att bära. Jag kände det starkt en dag under konferensen när en kvinna från

Nagasaki talade. Detta, sade hon, att man aldrig kan känna sig lugn är det värsta, ständigt frågar man sig hur länge ens barn ska få vara friska. Och när ens barn sen gifter sig så oroar man sig alltjämt: kan hon få barn? Blir hennes barn friska? Ett lidande utan slut...

I guvernörens hus fanns också ett museum som i fotografier, diagram och modeller visade katastrofen. Det var hemskt — jag tyckte det var plågsamt att se många barn där. Framför dessa två nya hus var en stor tom plats och ett husskelett i fonden. Mitt på den platsen befann sig det enkla och imponerande monumentet över de döda. Här begravs stoffet av dem som dör under årens lopp — 185 sista året. Inskriften lyder: **Må ni vila i frid ty felet skall aldrig upprepas**. Vi gick fram till monumentet i brännande sol. Slutligen såg vi den granithäll invid en banklokal där någon satt på morgonen den 6 aug. och lämnade efter sig endast en skugga i stenen...

Sydafrika just nu...

Närhelst statsminister Johannes Strijdom eller hans regeringsmedlemmar i dessa dagar reser eller framträder offentligt möter de oföränderligt kvinnor med svarta band. Dessa vita kvinnor med svarta band, med böjda huvuden, protesterande utan ord möter ledande regeringsmedlemmar vid flygplan, båtar eller bilar, förföljer dem dag och natt i sol och regn.

Organisationen bildades för två år sen som protest mot att regeringen Strijdom olagligt ändrade parlamentets sammansättning för att kunna rösta igenom lagar av fascisttyp. Nu demonstrerar de Svarta Banden »för en hederlig politik och för parlamentarisk demokrati». De går försiktigt fram när det gäller medborgerliga rättigheter och frihet för att inte stämpas som »röda» och av hänsyn till medlemmar som är emot jämlikhet mellan raserna. Fastän deras protest har ett begränsat omfång står de som den grekiska kören i den tragedi som nu utspelas i Sydafrika.

Bland alla drastiska lagar som antagits har en väckt mer motstånd än de andra, oberoende av vilken ras man tillhör. Det är den lag som förbjuder politisk och umgängemässig kontakt mellan vita och icke vita. Många anser att regeringen Strijdom fruktar att politiskt samarbete mellan vita och icke vita skall bli dess undergång och att samvaro mellan raserna även i privata

Forts. sid. 7

Tonåringarna igen

Är vi alltför ängsliga?

Vi måste ha fördragsamhet med våra tonåringar och deras olater, bakom den tuffa ytan känner de sig osäkra, oförstådda och olyckliga, skrev Olga Boström i *Vi Kvinnors* förra nummer. Ja, det är lätt att säga tulipanos.

Sucken kommer från en mamma som vill ha råd och hjälp. Kanske kan Olga Boström ge det eller någon annan av våra läsarinnor, kanske med egna erfarenheter. Men vi låter mamman själv berätta.

Vår pojke går på sitt sjuttonde år. Försätta i skolan ville han inte, så efter slutad folkskola satte vi honom alltså i lära. Nu för tiden får ju ungdomarna också en åtminstone i vårt tycke riktigt hygglig lön så snart de börjar lära vid något företag. Första tiden artade han sig riktigt bra och han var väldigt glad över att själv förtjäna slantar. 25 kr lämnade han av veckolönen för mat och logi och allt vad därtill hör, 30 kr tog jag hand om och satte in på sparbanksboken. Det skulle vara till kläder. Resten av veckolönen, 15 kr, fick han använda till nöjen. Visst har det ibland varit en viss dragkamp mellan oss om de där tre tiorna som sätts undan till kläder; han har velat behålla mera till nöjen, men på den punkten har jag varit oövertyglig. Det har däremot inte min man,

hem skulle visa hur felaktig segregationen är. »Det har blivit en allvarlig förbrytelse», säger författaren Alan Paton, »inte bara att bryta mot lagen utan även att kritisera ideologin.»

Paton förklarar att när man gör samvaro mellan raserna olaglig är det »som att stänga den sista dörren, dra upp den sista vindbryggan till den vita fästning inom vars murar Sydafrikas vita befolkning avstänger sig från resten av kontinenten, ja från resten av världen... Om dessa bryggor förstörs så finns det endast en väg för folkets majoritet till en ändring i landets politiska ledning och det är genom våld och revolution.»

(Ur *National Guardian* 19/8 1957)

det har hänt flera gånger att han stuc-
kit åt honom en slant. Biobiljetter är
ju dyra...

Nu den senaste tiden har det krång-
lat till sig. Det är omöjligt att få ho-
nom att hålla sig hemma en enda kväll.
Att han vill ut och träffa jämnåriga
är inget att säga om, vi är själva inte
äldre än att vi minns hur starkt be-
hov man i de åren hade av att komma
ut bland kamrater. Men han kommer
hem så sent, kl. elva, halv tolv, tolv
på natten. Om morgnarna när han skall
till arbetet är det ett helt företag att
få honom ur sängen, så sömnig är han.
Att det inverkar på hans arbete är
det inget tvivel om. Humöret skall vi
inte tala om — han är så sur och otill-
gänglig att det fullständigt förstör trev-
naden i hemmet. Han har också, trots
våra varningar och böner, börjat röka
och på kort tid kommit upp i en kon-
sumtion som förskräcker oss. Han är
ju ännu så ung, han skall växa, och
nu ser han så glämlig och trött ut.
Ibland har han ingen aptit heller. Men
det som oroar oss mest är misstanken att
han börjat komma i dåligt sällskap. Då
och då kommer det fram att han varit
samman med pojkar som gjort bilstöl-

der — ja, jag kallar det stöld även om
det ska heta »lån» — och han är tyd-
ligt imponerad av deras fräckhet. När
vi säger att han skall akta sej för sånt
sällskap, han kan själv komma i klist-
ret på detta sättet, tittar han kallt och
överlägset på oss. Pojken är som för-
vandlad. Han vet att vi är ängsliga
när han är ute sent på nätterna — en
lördagsnatt nyligen kom han hem först
klockan två —, han vet att vi inte kan
sova av ängslan för honom, men när
vi söker tala honom tillrätta är det
som att hålla vatten på en gås. Vi bara
»tjatar».

Tro nu inte att det här är en pojke
som fått stryk i barndomen, för det
har han aldrig fått. Alltsedan han bör-
jade skolan har han haft eget rum, inte
stort visserligen men i alla fall ett rum
där han själv fått styra och ställa som
han velat. Han har alltid fått ta kam-
rater med sig hem och ännu för några
månader sedan hade han ofta pojkar
och flickbekanta med hem. Nu sker det
bara om vi är borta någon kväll. Vi
har sagt att du kan väl ta dina kam-
rater med hem också när vi är hemma,
men då säger han att »de här killarna»
(det är de nya bekantskaperna) tycker

Den här pojken vet säkert redan vad han vill. Men
många i hans ålder är ännu så omogna och lättleda...

inte om att komma om det är föräldrar hemma.

Vi ska ha fördragsamhet med olaterna, säger Olga Boström. Det låter bra, men vad ska man göra när man är livrädd att ens omogna ungdomar råkar in i allvarliga svårigheter? Han är ju bara ett barn. Ibland önskar jag att vi bodde i en liten landsortsstad, där vore det kanske lättare. Men man kan ju inte flytta från sitt arbete.

Man funderar så mycket på orsakerna också, säger den här mamman till slut. Har vi varit för eftergivna mot honom när han var mindre, så att han nu tycker att han kan göra som han vill utan att fästa något avseende vid vad vi säger. Det är kanske så, men jag tror också att filmen har stor skuld. Jag säger ingenting om jeans och säckiga tröjor och »skinnpaj» — det vet man väl att barn och ungdomar till varje pris ska vara klädda likadant »som alla andra». Men den där förfärliga »tuffheten», den cyniska överlägsenheten mot föräldrar och alla vuxna förresten, det tror jag filmen har stor skuld i.

Är vi för ängsliga? Har andra tonåringars föräldrar det kanske precis likadant? frågar den här mamman och ber om råd och kanske ett tröstens ord...

Ja, ordet är fritt. Ni är välkomna med era egna erfarenheter. Kanske är det många av er som haft precis samma problem att brottas med men nu lyckligt har dem bakom er och kan ge 16-åringens mamma ett lugnande besked?

Elisabet

FRANKRIKES KVINNOR *förstärker sin kamp mot Kriget*

1,5 miljarder francs om dagen

kostar kriget i Algeriet

Tonåringarnas klädsel kanske chockerar oss äldre, men här kan vi trösta oss med att det är sänt som de snart växer ifrån.

Värre är det med gängbildningen som gärna uppstår i sovstädernas bebyggelse.

Någon riktig fransk vår var det Nityvärr inte när vår franska systerorganisation Franska kvinnors förbund (l'Union des femmes françaises — förkortat l'UFF) höll sin sjätte kongress i Paris den 9—11 maj. Kastanjerna hade visserligen redan blommat ut, men någon riktig värme eller solsken bjöd Paris inte på. Men staden var tjugig ändå med sina långa breda gator, med de stora öppna platserna, som gör ett sådant kolossalt intryck på en, den vackra arkitekturen, de livliga och till synes glada och föga konventionella människorna. Staden vimlar av turister, de flesta rika och exklusiva, och de håller sig mest till det eleganta centrum. Men Paris är mycket större än så och har också ett annat ansikte där gråhet, fattigdom och trångboddhet är det förhärskande intrycket. Redan en kort bit från centrum börjar gatorna bli smalare och husen trånga, grå och ytterst illa underhållna. Restaurangerna är smutsiga och om kvällarna är det inte ovanligt att se bostadslösa som ligger utsträckta på sina tidningar längs gatorna. Paris är en kontrasternas stad där lyx, överflöd och bekymmerslöshet möter fattigdom, elände och otrygghet för morgondagen. När man ser hur svårt, fattigt och otryggt livet är för breda folkskikt i Frankrike förstärker man bättre det stora inflytande l'UFF har bland de franska kvinnorna och med vilken entusiasm dess program omfattas.

l'UFF är en kvinnoorganisation som man gott kan säga motsvarar vårt SKV. Liksom vårt förbund vill den mobilisera kvinnorna till arbete för freden, för kvinnornas rättigheter, för bättre sociala och ekonomiska förhållanden, för barnens bästa. l'UFF är betydligt yngre än SKV, det bildades först strax efter det andra världskrigets slut. Men under de år som gått

Som gäst vid vårt systerförbunds kongress deltog dr Helena Svantesson. Hon berättar här om den betydelsefulla kongressen, om de franska kvinnornas kamp mot kriget i Algeriet och om den stora aktivitet förbundet utlöser i kampen mot atomvapnen. I ett kommande nummer skall hon ge ytterligare glimtar från kongressen.

OVAN: En del av presidiet vid kongressen. Den tredje från höger är dr Helena Svantesson, som representerade SKV.

NEDAN: Delegater från hela Frankrike deltog i kongressen.

har det hunnit skaffa sig ett mycket starkt gehör i landet. Det är egentligen den enda kvinnoorganisation i Frankrike av betydelse då det gäller att ge kvinnorna ett brett upplagt program. Kvinnoorganisationerna i Frankrike är över huvud taget fåtaliga och mycket svaga, fränsett möjligen de religiösa, som också är de mest talrika. Man saknar exempelvis motsvarigheten till våra väl utbredda husmodersföreningar eller de större politiska kvinnoorganisationerna.

Vid närmare bekantskap med l'UFF blir man verkligen imponerad av organisationens stora aktivitet och dess inflytande i landet. Officiellt räknar l'UFF c:a 100.000 medlemmar men det verkliga antalet är betydligt högre, då en del kvinnor av olika skäl inte löser ut medlemskort men ändå deltagar direkt i organisationens arbete och

olika aktioner. Jag fick höra att på sina håll i landet finns det byar där praktiskt taget hela befolkningen skriver på l'UFF:s petitionslistor kring olika krav och är verksamma i dess aktioner och möten. Kvinnorna arbetar med entusiasm och verklig övertygelse. Kriget i Algeriet är f. n. det mest brännande problemet och organisationens största uppgift just nu är arbetet för att mobilisera bredast tänkbara massor kring kravet på att detta eländiga krig skall stoppas.

Vid kongressen, som var indelad i fyra konferenser: fredsfrågan, sociala frågor, kulturfrågor och arbetet för kvinnans rättigheter, samlades därför helt naturligt det största intresset kring frågan om freden. I likhet med de flesta andra utländska gästerna deltog jag mest i fredskonferensens förhandlingar. Jag fick stor behåll-

ning av det och är mycket glad att jag som svensk gäst fick tillfälle deltaga i konferensen. På det sättet fick jag direkt uppleva de franska kvinnornas starka och lidelsefulla kamp mot kriget. Att fransmän har lätt för att tala det visste jag förut, men jag hade knappast föreställt mig att enkla, slitna bondkvinnor kunde utveckla en sådan talekonst som den jag blev vittne till vid kongressen. Den ena efter den andra kom upp i talarstolen och talade med skarp logik och intensiv inlevelse om vilken oerhörd skada detta krig medfört både ur rent mänsklig synpunkt och sett ur nationalekonomiska intressen. Gripande var det att höra mödrar vars söner stupat i kriget och andra vars söner är inkallade.

Det fanns knappast någon kvinna på kongressen som inte på något sätt var direkt berörd av kriget i Algeriet. Hade de inte sina söner i kriget just nu, så fruktade de för att de kanske nästa år skulle kallas in och hamna i detta elände. l'UFF kräver att Frankrike skall skapa vänskapliga förhållanden med folket i Algeriet och att de unga män som tvingas deltaga i detta fruktansvärda krig i stället skall få använda sina krafter på uppbyggande fredligt arbete.

I sin utomordentliga inledning sade sekreteraren i kommissionen för fredsfrågor, mme Madeleine Maurrais, bl. a. att kriget i Algeriet kostar Frankrike

Forts. sid. 13

Om en ung nyutbildad lärarinnas ängslan inför det första mötet med sina elever handlar den här novellen av den lettiska författarinnan Anna Sakse.

*

Daina väcktes av en gäll ringning: klockan var sex! Hastigt stängde hon av väckarklockan och hoppade ur sängen, öppnade fönstret och började med sin morgongymnastik.

Vad det i alla fall var härligt att vara ung och för första gången känna sig helt självständigt!

Från och med i dag var Daina lärarinna. Hon kastade en blick på vägg-almanackan, som om hon ville försäkra sig om att hon inte tagit fel. Nej då, i dag var det verkligen den 1 september.

Den 1 september... Hela sommaren hade hon otåligt väntat på denna dag och ändå hade hon den sista veckan inte kunnat värja sig för en känsla av att tiden gick med stormsteg. Nu var det knappt en timma kvar innan hon skulle träda in i skolsalen — denna gång inte som skolbarn och inte som studentska utan som lärarinna.

Ännu i går hade hon trott att hon visste allt vad en lärarinna måste veta, men i dag kände hon sig fylld av oro och onda aningar. Hon kunde inte få ur tankarna rektorns ord om att femte klassen, som hon skulle överta, var en av de besvärligaste.

Kommer jag att kunna klara det? frågade hon sig för hundra gången. Varför skulle rektorn överlåta på henne, ung och oerfaren som hon var, just den klass som var känd för sitt dåliga uppförande. Naturligtvis var det lättsinnigt av henne att också överta posten som klasslärarinna, särskilt som hon ju hade tillräckligt med lektions-timmar. Hon borde lugnt ha ägnat sig uteslutande åt undervisningen.

Daina tittade på klockan igen: strax sju...

Din rackare, sa hon och måste skrat-ta när hon tänkte på att hon som barn var fast övertygad om att klockorna gick som de ville, ibland fortare, ibland långsammare. Många gånger hade hon knappt hunnit lösa en besvärlig uppgift i algebran förrän vintern redan ryckt en timma framåt. Men när hon på söndagarna skulle ut med sin väninna och väntade på henne, då tycktes varenda minut som en evighet.

Hon gick ut i köket. Modern hade redan slagit upp kaffet och väntade på dottern. Försjunken i sina tankar bröt Daina bit efter bit av brödet och drack långsamt ur sitt kaffe.

— Är du orolig? frågade modern och log.

— Hemskt! medgav Daina.

— Bekymra dej inte så mycket, din lilla dumsnut. Modern strök henne ömt över håret.

— Du kommer snart in i arbetet och vänjer dej vid barnen. Utan arbete är det mycket värre. När du ännu var liten...

Den nya lärarinnan

Novell av ANNA SAKSE

— Mamma, jag måste kila, föll Daina henne i ordet och reste sig. Hon visste att moderns berättelse om arbetslösheten alltid var lång och sorglig.

— O ja, jag också, sade modern och dukade hastigt av bordet. När Daina kom ut på gatan sprang en pojke förbi, svängande med skolväskan. De där pigga ögonen och den mörka kaluften måste hon ha sett förut, hon kunde bara inte komma på var.

Pojken fortsatte att springa tills han kom fram till ett litet tvåvåningshus. Där ställde han ner sin väska på trottoaren, stack två fingrar i munnen och gav till en gäll vissling. Ur ett fönster på nedre botten kom som svar en lika gäll signal. Pojken lutade sig mot husväggen och borrade otåligt med skospetsen i ett hål i trottoaren.

Efter ett par minuter var det redan två pojkar som sprang förbi Daina. De skuttade och sprang och puffade var-

andra med väskorna. I den ena igenkände hon honom med de pigga ögonen. Var hade hon sett dem förut? Framför en trädgårdsport stannade de, tryckte på ringklockan och rusade skrottande därifrån.

När Daina kom mittför porten kom en gammal kvinna ut med en nyckel i handen och sade förargad vänd till Daina:

— Såna fördömda ungar! Att man aldrig ska få tag i dom! Lär de sej sånt i skolan, måntro?

— Gör de ofta så där? frågade Daina, som blivit stående.

— Så snart skolan börjar, börjar de med sitt ofog, beklagade sig den gamla. Mej gör det inget, men min syster är sjuk. Så fort det ringer stiger hon upp ur sängen och rusar fram till fönstret och vill att jag ska gå ut och öppna. Hon har satt sej i huvudet att hennes son ska komma tillbaka. Men hur ska

han komma tillbaka, han stupade ju i kriget...

— Har ni aldrig klagat i skolan? frågade Daina.

Kvinnan skakade på huvudet:

— Nej, jag vet ju inte en gång hur den lymmel ser ut. När jag hinner fram till dörren är han redan försvunnen.

Daina sade adjö och fortsatte sin väg.

Trots den tidiga timmen var det mycket folk på benen och bland dem såg hon många skolbarn, pojkar och flickor. Skolröskor och skolväskor, flätor med granna hårband, vita blusar med röda halsdukar, blå, bruna och grå ögon ur vilka glädje och förvåntan lyste. Ömt och intresserat betraktade Daina sina blivande skyddslingar. Framför henne på trottoaren gick en flicka i pionjärdräkt med ränsel på ryggen och blommor i handen. Hon såg så rörande söt ut. Vilka tankar rörde sig i hennes lilla huvud, vad drömde hon om?

Vilken lycka att de här små krypen senare i livet aldrig kommer att berättas för sina barn långa och tröstlösa historier om arbetslöshet och grusade förhoppningar, så som mor gör, tänkte Daina plötsligt.

Ett öronbedövande sorl av ljusa röster mötte Daina i korridoren. Det verkade som om alla barnen pratade, skrattade och jublade på en gång. Men det var ju begripligt: efter det långa sommarlovet träffade de åter sina klasskamrater. En var alldeles brunbränd av solen, en annan hade lagt på sig några kilon och en annan åter hade ränt i vädret så de andra knappt kände igen honom.

Daina vek av åt höger och befann sig plötsligt i en tom del av korridoren. Hon såg sig om och måste le när hennes ögon föll på de blänkande metallskyltarna på dörrarna: »Lärarum», »Rektor», »Skolkansli».

Det var inte länge sedan, bara i våras, som hon själv stått inför de ärevärdiga lärarna och besvarat deras frågor. Nu var hon en av dem. Och det kändes så konstigt, så ovant, att hon helst skulle velat springa in i första bästa klassrum, sätta sig på bänken och åtminstone än en gång höra hur en riktig lärare undervisar.

Efter den korta festligheten som inledde skolutgången gick Daina till den klass där hon skulle ge sin första lektion. Beslutsamt öppnade hon dörren. Den anblick som mötte henne kom henne nästan att tappa fattningen. En liten, kraftig krabat hade tagit av sig sitt läderbälte och med det slog han över lärarpulpeten av alla krafter. Varje slag kvitterades av klassen med skratt och muntra tillrop.

— Tyst här! Sätt er på era platser! sade Daina högt och var själv förvånad över hur lugn och säker hennes röst ljöd. Det var antagligen det lugnet som gjorde att det genast blev stilla i klassen.

Daina stod tyst bredvid sin stol och väntade tills alla hade satt sig.

— Ni har väl glömt under skollovet hur man uppför sig i skolan, började

hon när alla äntligen satt på sina platser. Därför måste jag tydligen påminna er om det.

— Men vi begriper det ju ändå aldrig, sade pojken som nyss brukat läderremmen mot pulpeten. Han hade rest sig och stod med händerna knäppta.

Daina låtsade som om hon inte förstod hånet.

— Vi ska upprepa det så länge tills ni har lärt er det, svarade hon.

Den första timmen ägnades inledning i ämnet botanik. Daina berättade livligt om hemlandets månggestaltade växtvärld, om Lettlands ängar, om Ukrainas oändliga fält, om den exotiska naturen i Kaukasien och Centralasien, om Fjärran österns stränga, gripande skönhet. Och hon var så tagen av sitt ämne att minuterna flög och när hon äntligen kastade en blick på klockan var det bara fem minuter kvar till rasten. Hon måste avbryta sin berättelse. I varje fall under den första timmen hade hon lyckats fängsla eleverna, och det var inte illa.

Under de få minuter som återstod till rasten måste hon ge barnen en uppgift till nästa gång. Ur sin portfölj tog hon upp en gul maskros och visade fram:

— Vem av er kan säga vad det här är för en blomma?

— Ska det kallas en blomma? ropade Uldis föraktfullt. Vackrare har jag då sett!

Daina log:

— Det tvivlar jag inte på. Men jag frågade inte om blomman är vacker, utan vad hon heter. Vem kan tala om det.

Uldis kunde det inte. Janis och Rasma som båda varit på landet på sommaren hjälpte honom ur förlägenheten.

— Hör nu på barn, fortsatte Daina. Till nästa gång tar var och en av er med sig en maskros, men med rötter.

Vanligen blommar den i början av sommaren, men ute på ängarna kan ni ännu finna exemplar av den.

På våran gård finns det bara sten och på stenar växer inga blommor, förklarade Karl Berzin. Det var den rackarungen som hon på morgonen sett ringa på trädgårdsporten. Och nu först erinrade sig Daina var hon sett honom förut: han bodde ju i samma hus som hon och lekte ofta på gården direkt under hennes fönster.

— Det har du rätt i, bekräftade hon. På vår gård växer det verkligen inga blommor. Däremot har där växt upp en pojke som på vägen till skolan ringer på främmande dörrar och generar folk. Det vore bra om han lade bort såna oseder.

Karl satte upp världens oskyldigaste min och såg lärarinnan så frimodigt i ögonen som om det på intet sätt vore fråga om honom.

Då ringde klockan till rast.

Den bredskuldrade Hari Balodis väntade inte tills hans bänkkamrat stigit upp utan hoppade över bänken och över de framförsittande kamraternas huvuden. Innan Daina hann se sig om hade några av pojkarna knuffande och larmande trängt sig ut ur skolsalen, smållt igen dörren efter sig med en skräll och tryckte sig nu mot den utifrån för att hindra de andra att komma ut.

Daina förstod att hon hamnat i en rätt pinsam situation. Skulle hon kräva att de öppnade dörren? Det var riskabelt, pojkarna skulle kanske inte lyda. Men att finna sig i rollen som överlistad betydde att förlora all auktoritet inför klassen. Daina låtsade därför som om hon inget märkt och ropade till pojkarna och flickorna som trängdes vid dörren och ville ut:

— Barn, det är en sak till vi måste tala om. Vad menar ni om att göra en utflykt om söndag och samla växter till herbariet?

Larmet tystnade genast. Barnen trängdes kring sin lärarinna.

— Och skulle det inte vara roligt att resa till Skrivers och se på botaniska trädgården. Vet ni vad det är? Nej? Det är en park där en massa vackra och sällsynta plantor växer.

Dörren flög upp och de små lymfarna som stått och hållit igen skrek i korus:

— Vi också! Vi vill också med!

— Det ska vi tala om senare, sade Daina strängt.

— Och varför ska inte vi få följa med? Varför det? frågade Karl otåligt.

— För att ni inte har uppträtt kamratligt. Ni ville med våld hålla oss kvar i klassrummet. Vi har ingen lust att få skämmas för er skull på utflykten.

Därmed gick den unga lärarinnan mot dörren. Där såg hon sig ännu en gång om och befallde: — Gå nu allsamman så vi kan öppna fönstren och lufta ut.

... Den första timmen. Med ängslan och bävan hade hon väntat på den. Nu var upprördheten förbi, timmen var slut. Så synd att ingen kunde tala om för henne hur hennes undervisning varit.

Aktuella inköp

Septemhernumret av »Vi husmödrar», som ingår i tidningen Vi, har helt ägnats damernas aktuella klädproblem. Där ges högtals med goda tips av fackfolk om vad som finns att välja på i handeln och vad man bör välja för att få bästa valuta för slantarna.

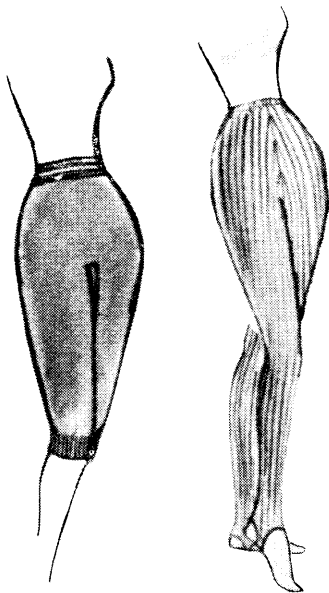
Där har vi exempelvis strumpproblemet. Det är inget litet problem även om det kan te sig så när det värsta just nu är att den gamla vinterkappan omöjligen kan hänga med ännu en säsong, så fransig i kanterna och blanknött över stussen som den är. Men lägger vi ihop alla de femmor, de sju-åtta kronor och de tiar vi lägger ut på strumpor under en säsong så blir det respektabla belopp...

Ska man ha ylle eller crepenylon till vinters? Det finns de (särskilt yngre) som fnysar vid tanken på någotdera och gladeligt travar omkring och lever dyrt och farligt i tunn nylon. Men med åren kommer förståndet som säger att i vårt klimat måste man ha varmare plagg vintertid än under sommardagar.

Jag erinrar mej att den tjeckiske storlöparen Zatopek, när han för några år sedan var i Sverige, på frågan om hur han kunde hålla sina världsberömda ben och fötter i sådan form svarade med en lovsång till yllesockan. Att aldrig tillåta sig bli kall om fötterna ansåg han som det väsentliga för att hålla benens och fötternas muskler smidiga. Därför gick han i yllesockor året om, påstod han. Vi andra, som inte hämtar några lagrar på stadionbanorna, känner oss knappast behöva lägga sådana synpunkter på strumpproblemet. Åtminstone i landets södra och mellersta delar brukar vi klara oss bra vintertid med crepenylon, som är både snyggare och hållbarare än yllet.

Att man bör veta något om »denier» och »gauge» när man köper nylonvara att ha på benen är säkert. I fjol vintras köpte jag ett par crepenylon till närmare 13 kronor som efter kort tid bara var stopp på stopp. Och ändå var de enligt försäljerskan det finaste och prätigaste som fanns att få i genren... Så småningom kom jag underfund med att ett av felen var att strumporna var för tunna, för fintrådiga. Inte hade jag tänkt på att också när det gäller crepenylon måste man fråga efter antalet denier. Strumporna ifråga hade för övrigt en så underlig passform att när man gått i dem en stund hade hälen (strumphälen alltså) bytt plats, så sömnen vred sej och strumporna slets precis som de där sockorna man brukar sticka till småpojkar och som saknar häl. Strumpfabrikanten bakom eländet skulle jag gärna velat tala med. Biträdet hade naturligtvis »inte hört några klagomål på den strumpan förut» och naturligtvis hade hon använt den själv och den var så stark, så stark...

Det finns numera flera tjocklekar att

Väljer man inte »långkalsongen» med hel fot eller hålla under hälen bör man i varje fall tänka på att den ytterbyxa man köper går ner över knäskålen. (Teckningen är hämtad ur Vi husmödrar.)

välja på också när det gäller crepenylon och det är trådens grovlek (deniertalet) man måste ha ögonen på när man köper. Ju högre deniertalet är desto kraftigare strumpa är det fråga om. Man bör också tänka på gauge-talet, som anger masktätheten. Ju finare tråden är desto högre bör gauge-talet vara, annars blir strumpan förgles.

Som ledtråd vid eventuella inköp är följande upplysningar i »Vi husmödrar» värda att ta fasta på:

På de allra tunnaste crepenylonstrumporna står det 20 denier. Ibland 1×20 denier, det upplyser om att tråden är enkel. Står det 2×20 denier

En vacker sko för hösten är den här från Kembels.

betyder detta att strumpan är stickad av två 20-deniertrådar, och då är strumpan dubbelt så tjock — dubbelt så slitstark också — som den enkeltådiga 20 denierstrumpan.

Sen finns det ännu kraftigare crepestrumpor med siffror som 2×30, och 2×45. Vid 2×90 denier är vi framme vid tjockleken hos smidiga yllestrumpor, men de kraftigaste crepestrumporna är lite hårda och stumma.

Ett annat aktuellt kapitel är **ytterbyxan**. Också här har olika syntetiska material kommit till användning under senare år och det är en ren välsignelse. Visst är ylle varmt, men särskilt slitstarkt är det inte och inte prisbilligt heller. De där små lätta yllebyxorna i pastellfärger eller vitt som var så vanliga för några år sedan var i regel hopplösa eftersom de efter några tvättar var så små att man inte kom i dem. Nu blandar man ofta yllet med syntetiskt material i form av spunnen nylon eller perlon och får på det sättet fram inte bara byxor med större slitstyrka utan också med mindre krymp-risk. Det finns också ytterbyxor av enbart syntetiskt material. I fjol fick jag tag i ett par i spunnen orlon (påstod biträdet i butiken) till det billiga priset av 6:75. De låg på »billiga disken» i en stor specialaffär och verkade realisationsvara, men visade sig vara så bra att jag skyndsamt inköpte ett par till. Efter en hel säsongens bruk såg de lika fina ut och hade inte förlorat formen. Det var alltså ett direkt fynd.

»Vi husmödrar» framhåller att de tre nya syntetiska fibrer som kommit i marknaden — dralon, rhovylon och takryl — har stor värmeförmåga och t. o. m. anses mer värmande än ylle. Det finns alltså ingen anledning att offra pengar på det dyrare och mindre hållbara yllet längre. I fortsättningen får vi veta en del om de s. k. långkalsongerna av olika typer som kommit fram under senare år. Den vanligaste modellen saknar fötter och hålles fast under hälften med en hålla. Har man stövlar går det bra, i lågskor eller stövelter riskerar man att det blir en glipa nere vid hälen mellan skon och kalsongkanten. Strumpa och byxa i ett plagg är naturligtvis härligt utomhus när det är kallt, men de är besvärliga att dra på om man har strumpor under, för det gäller ju att få sömmarna raka. Allra bäst är det därför att dra dem direkt på de bara benen och under ha en kort underbyxa eller trosa. Då slipper man korsett och strumpeband — om nu figuren tillåter sådant.

En annan modell av typen långkalsonger, som man enligt »Vi husmödrar» inte bör köpa utan att ha tänkt sej om, är den med fasthängande hälparti, som man trär foten igenom. En sådan byxa måste sitta mycket väl, annars riskerar man att kanten korvar upp sej eller klämmer för hårt om vristen, så att blodcirkulationen hämmas. Och då fryser man om tårna. Det är också viktigt att byxan har lagom längd om den ska sitta väl.

Greta

Två kor i samma rep

Hon var gammal den ena, som far knöt fast. Natten var mörk marknadsnatt. Zigenare tältade utanför byn. Hundarna skällde och den som höll i repet var elva år. Kvigan, som var bunden fast vid den utlevda kon kom direkt från sommarhagen och hade glömt hur det kändes med rep om hornen.

I sällskap med dessa två mötte jag storstaden för första gången.

I mitt följte fanns gammalt folk och mycket ungt folk. Ungar som skrånade och skrattade åt mina svarta hemstickade strumpor. Höstnatten var kall när de långa milen påbörjades, när vi var mitt iorstans hjärta sken okto- bersolen och ungarna hade rast vid skolorna. En gammal fin fru öppnade sin brödpåse och nöp ur ett nybakt barkis för att ge den gamla kon, som inte orkade med i kvigans glada skutt. Jag hade en käpp i handen och jag slog kvigan över nosen för att få henne att sakta farten och jag slog ålderkon på benen för att få henne fram. Spår- vagnar visade, ungar skrek och jag var intill döden trött och hungrig.

Ingen natt har så etsat sej in i mitt minne som denna. Hela livet har den stått för mej. När jag orkade då, så måtte jag väl orka nu. Ingenting i livet har hittilldags blivit muskelhårdare än denna marknadsnatt. Det gick minsann inte att hoppa rep dagen efter i skolan. Inte bara de tre milen som jag gick, utan alla de gånger jag sprang fram och tillbaka i repet, alla de tusen gånger som kvigan dansade runt. En snäll polis hjälpte mej över Gamlestadsbron och visade mej tornen på Göteborgs stads offentliga slakthus. Jag fick blodpudding och lingon ihop med slaktarna på marketenteriet och jag åt för mycket och fick ont i magen.

Jag har gått den vägen många gånger sen. Gått halvsovande med bara en ko, en snäll och lugn och sävlig ko. En gång fick jag åka med en bonde från Mark. Han körde i »kaljo» och lät mej sitta på brädan bakom. Men han berättade så många dumma historier om sina kvinnfolksbekantskaper i ungdomen och han nära tvingade mej

att dricka ur sin lummaflaska, så jag föredrog att gå med min ko. Kulmen på det hela kom dock på ett kalas, när en kusin frågade: Går du hit, åker du — eller ler' du på en ko? Då flinade min äldste bror och det flinet glömmer jag aldrig. Min bror fick sitta på hästräfsan för far om höstarna för han var pojke och två år äldre. Jag fick vandra med korna för jag var — enligt min bror — så dum så jag inte hade vett att vara lat.

Detta, den första definitionen av min intelligens har blivit en ledtråd för hela mitt liv. Jag blev naturligtvis inte sämre efter marknadsresan. Stan stod inte som en lockande oas för mej. Som artonåring började jag arbeta där, men inte var det arbetet på något sätt lättare än att gå potatishjälp för grannar. Den som skulle vandra lärlingstrappan upp i Konsums charkuterifack den fick nog veta att han fanns till. Ofta nu när jag hör bondmoror beklaga sej över jordbrukets vedermödor har jag ett vasst ord på tungan och vill fråga vad de har att jämföra med. Varje »fri» måndag satt vi på skolbänk och lärde oss Konsums yrkesmedvetenhet. Vi fick minnsan inte expediera smör när kunden begärde smör. Nej TRE ESS SOM SMÖR SKALL SMAKA, för den varan gjorde KF själva. Tänk när vi bönder tar upp denna skoltanke och skolar fram våra efterträdare yrkesmedvetenhet! Lever jag så länge att jag upplever den dagen? Eller är mitt liv bara en röjnings- och plöjningstid för efterkommande släktens sådd?

Den unga kvigan, bunden ihop med den urgamla kon, är symbolen för landsbygdstänkandet. Min far knöt en rejäl knut, något lika fast som sedvänjornas makt över oss människor. Hur än kvigan dansade runt med gamlingen så nog höll knuten och repet, och jag, mellangenerationen drogs bara med. Inte var det jag som ledde marschen mer än rakt fram. Polisen fick hjälpa mej när jag skulle ta av vägen. Man skulle vilja filma denna episod och kalla den för ny tid och gammal. När bandet mellan dessa båda brister då får vi en lössläppt kviga som gör

åverkan på stans planteringar. Jag och den gamla kon hade nog fortsatt sedigt och lugnt. Kvigan var inte ledam och det är väl det som är det gemensamma för henne och storstadens förvildade ungdom. Kvigan hade gått lös i hagen för länge, men om hon bara fått gå i tjuder ett par dar så hade min första marknadsresa blivit lättare — och kanske glömd nu. Inte för att jag tror att min far inte begrep detta. Nej, han hann väl inte att tjudra ut kvigan. Hon hämtades från bergen direkt. Precis som vi gör med ungdomen. De hämtas direkt ur barnkam- marens skyddande miljö, och går utan skolning ut att ta vara på sej själva. Nog måste det till någon som för dem på rätta vägar när vi nu så säkert påstår att de inte ska hankas fast vid oss gamla. Det är underligt att inte folk ser för sin inre blick hur just detta sammanbundna, detta rep mellan det stadiga gamla och det ystra nya var just det som räddade oss. Om detta rep icke funnits, vad hade det blivit av oss då? Kanske billånare. Kanske något sämre.

Astrid Pettersson

FRANKRIKES KVINNOR . . .

Forts. från sid 9

omkring 1½ miljarder francs om dagen, som folket naturligtvis får betala. Samtidigt saknas det pengar till en rad betydelsefulla sociala och ekonomiska reformer.

Genom sina talrika aktioner i Algerietfrågan har l'UFF skapat en glänsande motvikt mot den falska propaganda som sprids genom press och radio om att det är ekonomiskt nödvändigt för Frankrike att få behålla Algeriet — något som motsägs av att den självständighet som Marocko och Tunisien fått inte inneburit någon nämnvärd ekonomisk förlust för Frankrike. l'UFF har genom sina aktioner sökt göra människorna, och framför allt kvinnorna, medvetna om nödvändigheten av aktionsenhet mellan alla fredsälskande krafter för att stoppa kriget. På kort tid har förbundet samlat omkring 3 miljoner namnunderskrifter mot Algerietkriget. Kvinnorna sprider flygblad, besöker soldatfamiljer, sänder delegationer till olika myndigheter, visar filmer och utställningar om Algerietkriget och om atomvapnen.

Jag minns särskilt en kvinna, en delegat från Pyrenéerna, som berättade

Strontium 90

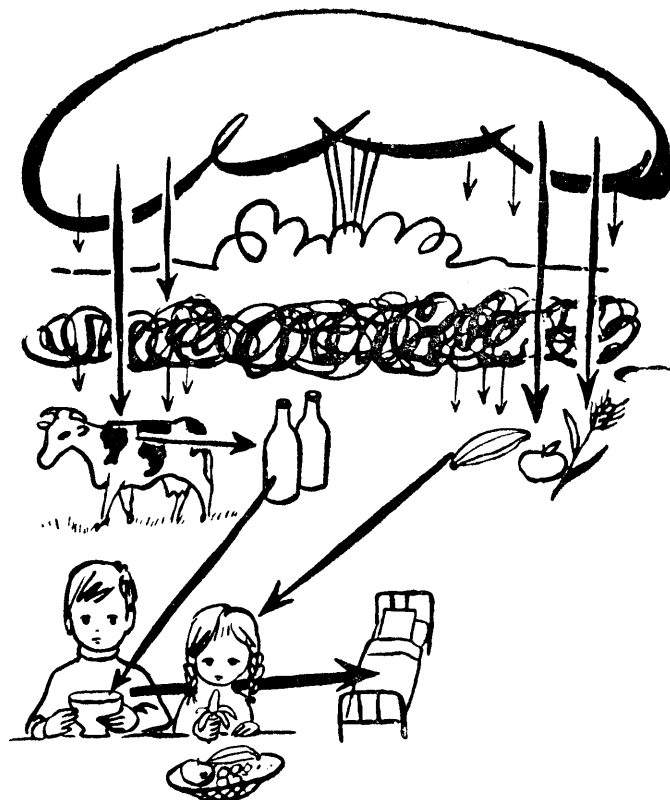
Strontium 90 är en fara för alla, särskilt för barnen, genom grönsaker, mjölk och kött.

Strontium 90 är ett radioaktivt ämne som behåller sin verkningskraft under lång tid. Även efter 30 år har dess verkningskraft bara reducerats till det halva.

Vid en kärnfysisk explosion kastas detta stoff samman med andra radioaktiva stoff högt upp i luften och förs av luftströmmen runt hela jorden. Den dödliga aska som dessa strömmar innehåller går runt jorden på 7 till 10 dagar.

Partiklarna av strontium 90 och andra radioaktiva stoff som finnes i askan efter en explosion håller sig kvar i luften länge och faller litet efter vart ner på jorden.

Engelska och amerikanska vetenskapsmän har räknat ut att det kommer att ta 10–15 år innan allt det strontium 90 som bildats hittills faller ner på jorden. Strontium 90 blir avlagrat i jorden, i vattnet och på vegetationen. Därifrån går det över i människans kropp via mjölk och kött från växtätande djur.

tade att av de unga män från hennes by som är inkallade har hittills nio stupat i Algeriet. Hela den byn har slutit upp kring l'UFF:s aktioner mot kriget och kräver tillbaka sina unga män från Algeriet och från Cypern, berättade hon. Men hon var ändå inte nöjd med resultatet av aktionerna, vi måste göra mycket, mycket mera, underströk hon.

En annan kvinnogestalt som präglat sig in i mitt minne var en gammal, sliten och svartklädd kvinna från Pays du Domes, vars make och två söner dödades under andra världskriget och vars tredje son nu stupat i Algeriet. Ännu hade hon två söner kvar, de sista, och hon var fast besluten att de inte skall få tas ifrån henne. Hon och en kristen kvinna, som f. n. har två söner i kriget, har gått från hus till hus i sin by och fått 80 procent av befolkningen att skriva på protest-listor mot kriget i Algeriet.

På kongressen talades det också mycket om den tyske nazigeneralen Speidels utnämning till Atlantpaktens överbefälhavare. Som bekant residerar Speidel f. n. på slottet Fontainebleau utanför Paris och det har väckt en våldsam harm hos fransmännen. l'UFF:s paroll om »Fred med Algeriet men inte med Speidel» speglar utomordentligt det franska folkets känslor gentemot generalen.

l'UFF arbetar mycket intensivt mot

Den stora faran

C. Rajagopalachari, Indiens högt anseende »äldre statsman», gjorde den 19 april i år ett uttalande där han bland annat sade:

Det viktigaste draget i amerikansk psykologi av i dag är fruktan för kommunismen... Det hemska är att mäktiga nationer på grund av denna fruktan vidtar åtgärder som vållar oberäknelig skada för människolivets fysiska grundvalar och för den mänskliga civilisationens framtid. Jag syftar på utvecklingen av kärnvapen vilka nu tilldelats uppgiften att vara det främsta försvaret mot

atomvapnen. Man håller just på med en bred upplysningskampanj om radioaktivitetens verkningar. Också här använder man sig mycket av utställningar, broschyrer, filmer och möten. I sitt utmärkta, skarpt logiska tal, underströk deputeranden Marie-Claude Vaillant-Couturier att »kampen för freden nu egentligen är kampen mot de nukleära vapnen». I ett brev till de franska representanterna i nedrustningskommissionen och till kommissionens ordförande krävde konferensen att atombombexperimenten genast skall stoppas och att man måste göra slut på alla krig som pågår.

Helena Svantesson

kommunistisk aggression. Varje dag avslöjar omfattningen av denna elakartade utveckling.

Föroreningen av jordens luft, vatten och födoämnen, orsakad av experiment med dessa kärnvapen, är kumulativ och den kan till skillnad från andra föroreningar ej tvättas bort med vatten eller vädras ut genom luftväxling... Framstående och tillförlitliga vetenskapsmän har klargjort att deras ingående undersökningar och beräkningar visserligen ej medger en tillförlitlig kvantitativ uppskattning men att faran utan tvivel är stor och de har varnat mänskligheten emot likgiltighet i fråga om följderna.

Den frambesvurna fruktan för kommunistisk aggression har gjort makterna blinda för dessa ödesdigra och ofrånkomliga följder och döva för alla vetenskapsens varningar. Då och då framlägger man t. o. m. vittnesmål, avsedda att lugna den upprörda folkmeningen med den tankegången, att man bör betvivla förgiftningens kvantitativa omfattning hellre än visa klokhet och försiktighet.

I stället för att frukta den fara som är allvarligare och mera verklig fortsätter Amerika att hänge sig åt den sjukliga rädsla för kommunistisk territorial aggression som man frambesvurit och envisas med att sprida. Detta tragiska missgrepp måste rättas till om vi ska kunna rädda mänskligheten och civilisationen. Hotet från kommunismen är varken så allvarligt eller så visst som hotet från atomgift vilket är både allvarligt och visst. Detta senare hot är det aktuella och neutrala länder måste ena sig mot denna fara för människorna och deras civilisation...

Hon levde för en stor sak

(Ur Dr Andrea Andreens tal vid Gerda Linderots bår)

När Gerda Linderot lämnade oss var hon fortfarande vice ordförande i Svenska Kvinnors Vänsterförbund och en aktiv medlem av vår centralstyrelse. Det är alltid svårt att mista en vän, än svårare blir det när denna vän är en alltjämt verksam medarbetare. Men vi förstår nog att Gerda var lycklig även i detta — hon behövde aldrig bli tyngd av år och overksamhet. Gerda hörde nämligen till de människor i världen som trots alla svårigheter, trots alla personliga sorger under livets lopp är de lyckliga — därför att det beskärts dem att känna samhörighet med hela mänskligheten. Gerda hade fått den gåvan: hon levde för en stor sak, för en bättre värld med rättvisa, jämlikhet, trygghet, fred.

En av Gerdas nära vänner säger att hon aldrig träffat en människa som så starkt upprörts av att kvinnorna sätts på undantag, att deras problem betraktas som mindre viktiga. Under sin riksdagstid tog hon upp frågan om barnmorskornas löne- och arbetsförhållanden och kämpade energiskt när det gällde sjuksköterskornas lönefråga. Detta är bara glimtar ur en livsgärning där mottot var att aldrig tappa taget, att ständigt påminna om kvinnors och barns intressen så att de inte blir bortglömda.

Barnens intressen, ja. I SKV:s centralstyrelse, när man ser den för sig som den växlat genom åren, finns det ingen som så som Gerda representerat *m o d e r l i g h e t e n*. Hennes största insatser i riksdagsarbetet gjordes för barnen. Det gällde t. ex. de allmänna barnbidragen, där hennes linje från början var fasta statliga kontantbidrag till alla barn utan behovsprövning. Hon ville slå fast principen att frågan om barnens välfärd är hela samhällets angelägenhet.

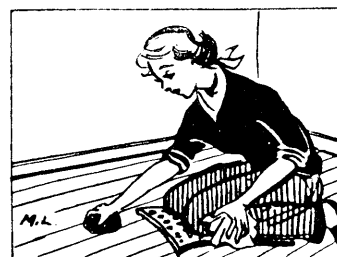
Säkert var det inte minst känslan av krigets följder för barnen som kom Gerda att ta upp kam-

pen för freden. Redan strax efter det första världskriget var hon med i den hjälpkommitté för hundersnödens offer i Samaradistriktet, som bland annat skapade ett barnhem där.

Ingen såg klarare än Gerda betydelsen av uppfostran för den kamp hon ville föra. Inte minst hemmens uppfostran. Hon brukade tala om hur svårt det var för flickor att lära sig känna sitt värde och ta ansvar när de inte fick hjälp till det under uppväxtåren. Denna starka känsla för betydelsen av uppfostran ledde Gerda till den kvinnliga medborgarskolan vid Fogelstad och in i en vänkrets där hon fick utlopp för sin levande samarbetsvilja. I den kretsen var man tidigt medveten om att människorna måste utrota kriget innan kriget utrotar mänskligheten. Det andra världskriget och atombombarna blev det slutgiltiga beviset för samverkans oundgänglighet i kampen mot krigets makter. Vi i SKV kan inte vara nog tacksamma för att detta blev Gerdas väg. För oss har det varit av omistlig betydelse att hon ägnat alla dessa år åt arbetet på att ena kvinnorna i kam-

pen för freden och därigenom för en framtid åt barnen.

Kära Gerda, kloka, trofasta medarbetare! Det tack för hängivet arbete vi ägnar Dig i dag har endast ett stänk av vemod. Vårt tack lyser i morgonsol, det har hoppets färg, det strålar av framtidstro. Visst skall Ditt minne leva länge i dina unga medarbetares hjärtan och hjälpa dem på vägen. Men mer än så. Ditt minne skall leva i Ditt verk. Den sak Du kämpat för är odödligare än koppar och tempel. Så länge mänskligheten finns är arbetet för barnens framtid, för en varaktig fred väsentliga ting. Det är odödligt verk. — Vi tackar Dig, Gerda, för allt.

Spara krafterna där det går

Ont i ryggen, ont i knäna, ont i axlarna...

Visst känns den visan igen. Och det är inte bara de äldre som klagar, ofta är det också kvinnor i sina bästa år. Vad det beror på? Ja, ofta är det väl överansträngning av vissa muskler det handlar om, alltför ensidiga rörelser. Om vi toge för vana att inte slösa med krafterna i onödan vore säkert en hel del vunnet.

Inte behöver man ligga på knä och rengöra golv nu för tiden, när det finns så praktiska hjälpmedel: dammsugare, borstar med långa skaft, moppar — och permanentbehandlade parkettgolv. Men om man nu absolut måste på knä någon gång, så bör man åtminstone ha något att vila knäna mot och inte krypa omkring direkt på det hårda golvet. En bit plast- eller skumgummi skonar knäskålarna och är lätt och behändigt att ha med.

Många sysslor som vi av gammal vana utför stående skulle vi utan vidare kunna fullgöra i sittande ställning bara vi toge det för vana. I de nyare köken brukar det finnas ett tomrum under arbetsbänken med plats för benen, men om man inte har en sådan bekväm arbetsplats kan man kanske slå sig ner vid köksbordet. Har

man en ställbar stol i stil med den på bilden går det bra. Det är nämligen ytterst viktigt att man inte när man sparar benen i stället utsätter axlar och rygg för extra påfrestning genom att man måste sträcka sig framåt under arbetet eller hålla armarna i en onormalt hög ställning för att bordet är för högt.

Många olyckor som sker i köken orsakas av dåliga stegar. Inte sällan händer det också att man halkar på stegens bräder och så är olyckan framme. Man kan förebygga såna olyckor genom att klistra på tunna gummiplattor, såna där med »nabbar» i, på varje steg. Då har man säkert fäste för fötterna.

Musen Pips äventyr

HUR MUSEN HAMNADE BLAND SJÖFARARNA

Två barn lekte med båtar nere vid floden. Med en kniv skar brodern till dem av tjocka barkbitar. System gjorde i ordning segel av små tyglappar.

Till den största av alla båtarna behövde de också en lång mast.

»Den måste vi göra av en riktigt rak gren», sade brodern. Han tog sin kniv och gick in i buskarna.

Plötsligt ropade han:

»Här finns möss, små möss!»

Systemen skyndade dit.

»När jag skar av den torra grenen, sprang de sin väg», berättade brodern. »Det var en hel massa. En av dom smet ner här under roten. Vänta, jag ska genast...»

Han skar igenom roten med sin kniv och drog fram en liten, liten mus.

»O, så liten hon är!» ropade systemen förvånad. »Och gul! Finns det såna möss?»

»Det är en vild mus», förklarade brodern, »en åkermus. Varje sort har sitt namn, jag kan bara inte komma på vad den här heter.»

I detta ögonblick öppnade musen sitt rosiga gap och pep.

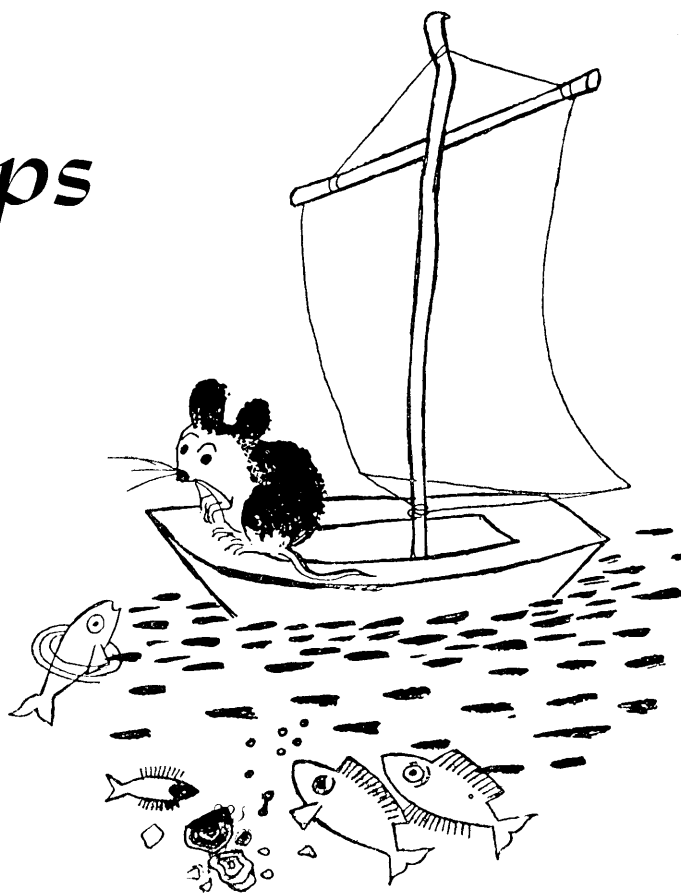
»Pips! Hon säger att hon heter Pips!» ropade systemen skrattande. »Se bara hur hon darrar. Hennes små öron är ju alldeles blodiga. Du gjorde henne illa med kniven och det gör ont, förstår du väl.»

»Jag ska ju i alla fall slå ihjäl henne», sade brodern bistert. »Jag ska slå ihjäl dom allihopa. Varför stjal dom våran säd?»

»Å, låt henne löpa», bad systemen. »hon är ju så liten än.»

Men pojken ville inte höra på det örat.

»Jag kastar henne i floden», svarade han och sprang mot stranden för att dränka musen.

Men systemen hade plötsligt kommit på en idé hur hon skulle kunna rädda musen.

»Vänta!» skrek hon. »Vi sätter musen i våran största båt, så får hon vara passagerare.»

Det tyckte brodern var en fin idé: musen skulle ju då i alla fall drunkna i floden. Men att få skicka ut en båt med levande passagerare, det var verkligen intressant.

De satte fast seglet, placerade musen i den lilla urholkade båten och lät den glida med strömmen. Vinden grep tag i seglen och förde båten bort från stranden.

Den lilla musen klamrade sig fast vid den torra barken och rörde sig inte. Barnen stod kvar på stranden och vinkade till henne.

Just då ropade deras mamma på dem. De hann bara se hur den lilla lätta båten för fulla segel försvann bakom en udde.

»Stackars lilla Pips!» sade flickan när de gick hem. »När det blåser kommer båten säkert att välta och Pips drunknar.»

Pojken teg. Han funderade på hur han skulle kunna ta död på alla möss därhemma i ladan.

PIPS LIDER SKEPPSBROTT

Den lilla musen i den lätta barkbåten drevs allt längre bort av strömmen. Vinden gjorde sitt och drev båten längre och längre bort från stranden. Runt omkring var det höga vågor. Floden var bred — för den lilla musen var den ett helt hav.

Pips var bara två veckor gammal. Hon förstod varken att skaffa sig näring själv eller gömma sig för sina fiender. Den dagen hon togs tillfånga hade musmamman för första gången lämnat boet tillsammans med sina små för att gå ut och promenera med dem. Hon hade just gett dem mjölk att dricka när pojken kom och skrämde upp hela den lilla musfamiljen.

Pips var ännu ett dibarn. Det var ett elakt skämt barnen tillåtit sig med henne. De borde hellre ha dödat henne än att skicka henne ensam, liten och hjälplös ut på en sådan farofylld resa.

Hela världen var emot henne. Vinden blåste som om den bara ville stjälpa båten; vågorna kastade den hit och dit som om de ville sänka den i sina mörka djup. Djur, fåglar, ormar, fiskar — alla var de emot henne. Alla

hade de lust att ge den lilla dumma musen ett nyp.

De första som upptäckte Pips var de stora vita mäsarna. De flög omkring den lilla båten i vida ringar och skrånade av ilska över att de inte på en gång kunde göra slut på den lilla musen: de var nämligen rädda att i flykten bryta näbbarna mot den hårda barken. Några slog sig ner på vattnet och försökte simmande nå båten. Men från flodbotten dök en gädda upp och sam efter den lilla båten. Hon väntade på att mäsarna skulle kasta musen i vattnet. Då skulle den inte undkomma hennes vassa tänder.

Pips hörde mäsarnas rovgiriga skrin. Hon knep ihop ögonen och väntade på döden.

I detta ögonblick kom bakifrån en stor rovfågel flygande — det var en havsörn. Mäsarna skingrades på ett ögonblick.

Örnen upptäckte musen på båten och gäddan som sam efter den. Han störtade sig mot vattnet. Precis bredvid den lilla båten hamnade han, snuddade vid seglet — och den lilla båten kantarade.

När örnen med gäddan i näbben tungt höjde sig ur vattnet syntes inte en levande varelse på den lilla båten. Mäsarna såg det och flög därifrån: de trodde att musen hade drunknat.

Pips hade inte lärt sig simma. Men när hon ramlat i vattnet kom hon underfund med att hon bara behövde arbeta med de små fötterna för att inte drunkna. Hon dök upp till vattenytan och höll sig fast i den lilla båten

med tänderna. Så drev strömmen henne och den stjälpå båten vidare. Snart hade vågorna drivit båten till en okänd strand.

Pips hoppade ner på sanden och sprang kvickt in i buskarna vid stranden.

Det hade varit ett riktigt skeppsbrott och den lilla passageraren kunde skatta sig lycklig över att ha räddat sig.

EN FÖRSKRÄCKLIG NATT

Pips var genomvåt helt och hållet och hon måste slicka av sig med tungan så stor hon var. Sedan torkade pälsen snart och hon började bli varm igen. Nu kände hon att hon var hungrig. Men hon vågade inte ge sig ut ur buskarna, ty från floden hördes mäsarnas gälla skrin.

Så satt hon i sitt gömställe hela dagen och var förskräckt hungrig.

Slutligen började det skymma. Mäsarna hade flugit sig trötta. Bara vågornas brus mot stranden hördes.

Försiktigt kröp Pips fram från sitt gömställe under buskarna. Hon såg sig om — ingen syntes till. Då hoppade hon snabbt ut i gräset. Hon såg ut som ett litet mörkt nystan.

I gräset drog och slet hon i alla blad och strån hon såg. Men inte fann hon någon mjölk i dem. Hon blev så arg att hon rev i dem med tänderna.

Plötsligt sprutade varm saft från en stjälek in i hennes mun. Saften var söt som musmammans mjölk.

Pips åt upp hela stjälken och började se sig om efter flera. Hon var hungrig och såg över huvud taget inte vad som hände omkring henne.

Men över topparna på de höga grässtråna gick månen upp. Snabba skuggor flög ljudlöst genom luften: det var fladdermöss, på jakt efter nattsländor.

Från alla sidor hördes ett sakta sus och rassel. Någoting knaprade i närheten, smög in i buskarna och försvann i en liten jordhög.

Pips åt. Hon gnagde av stråna tätt nere vid marken. De föll och en kall daggstråle översköljde Pips. Då upptäckte hon att i stråets topp fanns ett välsmakande ax. Den lilla musen satte sig på bakbenen, tog tag om strået med sina framfötter och knaprade hastigt i sig axet.

Platsj-platsj! — Någoting slog ner på marken alldeles bredvid Pips. Hon slutade upp att gnaga och lyssnade spánt.

Det rasslade i gräset. Platsj-platsj!

Någoting hoppade i gräset, rakt emot den lilla musen.

Nu gällde det att undkomma, fort in i buskarna.

Platsj-platsj! lät det bakifrån.

Platsj-platsj! Platsj-platsj! lät det från alla sidor.

Platsj! — lät det alldeles framför henne. Ett par långa utsträckta ben dök upp ur gräset och framför Pips' nos landade — platsj! — en groda.

Skräckslagen tittade Pips på uppenbarelsen, gapande av förvåning och fasa betraktade hon grodans nakna hud...

Så satt de där framför varandra, lika häpna båda två. Ingen av dem visste vad de nu skulle göra. Runt omkring dem lät det. Platsj-platsj! Platsj! Det föreföll som om en hel här av uppskrämda grodor hoppade omkring i gräset för att rädda sig undan något.

Ständigt närmare och närmare hördes det lätta snabba rasslandet.

Och då såg musen som i en blick kroppen på en slingrande svart och silverglänsande orm resa sig i gräset bakom grodan. Ormen gled ner och grodans långa bakben sprattlade i dess uppspärrade gap.

Vad som sedan hände såg inte Pips. Hals över huvud flydde hon därifrån och visste inte ens själv hur hon hamnat på en kvist i buskarna högt över marken.

Här tillbringade hon resten av natten, ty hennes lilla mage var nerifrån och upp fylld med gräs.

Men ända till morgongryningen rasslade och susade det runt omkring henne.

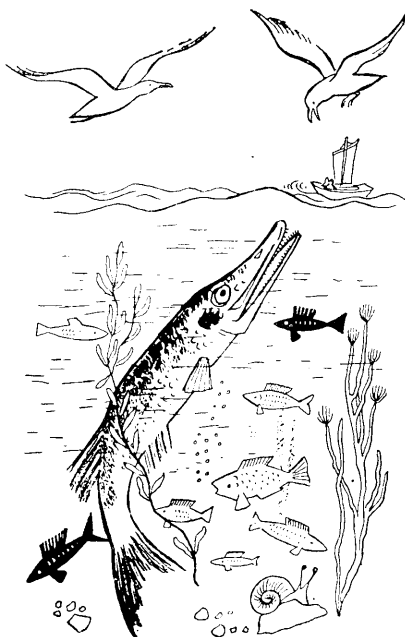
GRIPSVANSEN OCH PÄLSEN

Nu riskerade Pips inte längre att svälta ihjäl: hon hade redan lärt sig att själv söka sin föda. Men hur skulle hon rädda sig undan alla sina fiender?

Mössen lever alltid i stora familjer, på det sättet kan de bättre skydda sig mot överfall. Alltid är det någon som märker när fienden nalkas. Då piper han eller hon och alla skyndar att gömma sig.

Men Pips var ensam. Hon måste så fort som möjligt finna andra möss som hon kunde leva samman med. Och så begav hon sig ut för att söka. Hon banade sig väg i buskarna så gott det gick. I denna trakt fanns det många ormar och hon var rädd för att stöta ihop med dem om hon begav sig ner på marken.

Hon hade lärt sig klättra väldigt

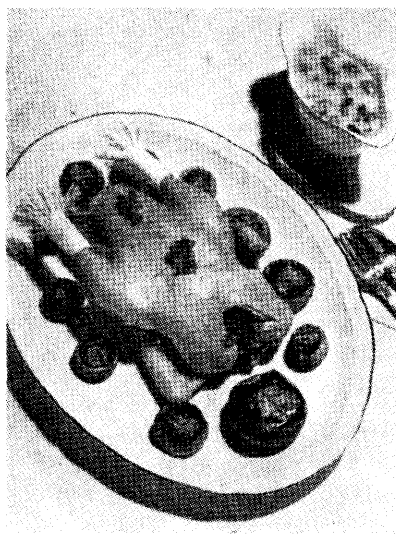
En höna i grytan...

Just nu är det gott om höns — och höns är gott även om det just inte är billig mat. Men jämför man priset på andra köttvaror kommer man snart underfund med att jämförelsen inte utfaller till hönsens nackdel. Här några beskrivningar på hur man kan variera beredningen.

HÖNSFRIKASSÉ PÅ BERLINERSÄTT

En väl urtagen och sköljd höna (gnid den in med en citronhalva efter sköljningen, det tar bort obehaglig lukt),

vita bröst — och nu var det plötsligt borta. Han blickade skarpt på den fläck där musen hade suttit, men han såg bara bruna jordklumpar.

Och ändå låg Pips rätt framför hans ögon. På ryggen var hennes päls alldeles gulbrun, precis som jordfärgen, och uppfra kunde man inte skilja henne från marken.

Då hoppade en grön gräshoppa upp ur gräset. Falken störtade sig ner, grep gräshoppan i flykten och försvann. Den jordbruna pälsen hade gjort Pips osynlig och räddat hennes liv.

I fortsättningen tryckte hon sig tätt mot jorden och låg orörlig så snart hon fick syn på en fiende. Och hennes gulbruna päls gjorde sin tjänst: den förvillade även de skarpaste ögon.

Hur det sedan gick den lilla musen, vilka andra faror hon utsattes för och hur hon så småningom ändå klarade sig och fick ett eget litet bo och egna ungar — ja därom ska vi berätta senare.

kokas samman med ett par morötter, en purjolök och en bit palsternacka, tills den känns mjuk. Då drar man av skinnet och delar hönan i bitar. Därefter gör man en sås enligt följande: fräs 2 msk margarin med 1 msk mjöl, tillsätt en aning citronskal och späd med den heta hönsbuljongen. Avsmaka med salt. Lägg i hönsbitarna och låt det hela sakta sjuda i ca 20 minuter. Tag grytan av elden, vispa samman en äggula, 3 msk grädd och 1 dl vitt vin och tillsätt blandningen. Serveras med kokt ris.

TUPPKYCKLING PÅ WIENERSÄTT

Köp en ungtupp, 8–10 veckor gammal, gör i ordning den på vanligt sätt och lägg ner den i kokande vatten i 1 minut. Klyv den sedan med en skarp kniv i fyra delar, först på längden, sedan tvärsöver. Vispa upp ett ägg och blanda i riven parmesanost och skorp-smulor. Salta kycklingbitarna, vänd dem sedan i paneringssmeten och bryn dem i en blandning av olja och smör. Vid god värme tar det ca 10 minuter tills bitarna är mjuka och vackert bruna. Strax innan de är färdiga lägger man ner en knippa persilja och låter den bryna med. Servera brynt potatis till.

STEKHÖNS MED FYLLNING

Har vi en matfrisk familj passar det här receptet bra. Hönan, som bör vara ung och fet, görs i ordning på vanligt sätt och gnides in med salt och citron. Hjärta, lever och mage males genom köttkvarn eller hackas fint och blandas med finhackad persilja och 2–3 skorpor som blöts upp i mjölk. Salta något, stoppa fyllningen i hönan och sy samman eller fäst ihop den med tandpetare. Täck över bröstet med späckskivor och bind om. Bryn den i ugnen i en blandning av olja och smör och ös ofta. När köttet är mjukt reds skyn till sås. Späd med litet grädd. Serveras med kokt eller brynt potatis och någon grönsallad.

HÖNA PÅ SPANSKT SÄTT

En ung höna göres i ordning på vanligt sätt och gnides in med salt. Läggas i tjockbottnad gryta med het olja — det skall vara rikligt med olja, ca 3 cm högt i grytan — och brynes väl på alla sidor tills den är mjuk och knaprig. I en annan gryta hälls ganska rikligt med olja, skalet av en paprika skäres i fina strimlor och lägges i den heta oljan och ca 2 dl risgryn tillsättes. Det hela brynes en aning under omrörning, man håller över ca 1/2 liter god buljong, smaksätter med salt och låter det koka under lock tills all väta sugits upp av risgrynen och dessa är mjuka och torra. Hönan serveras med riset och brynta tomater.

bra. Här hade hon stor hjälp av sin svans, som var lång och böjlig och hade förmåga att gripa tag. Med denna fina gripsvans kunde hon klättra lika bra som en apa i de tunna grenarna.

Äntligen tog buskaget slut och framför henne låg en äng. I buskarna hade hon inte träffat på en enda mus och nu måste hon, så svårt det än var, hoppa ner i gräset och fortsätta sökandet.

Gräset var torrt. Några ormar mötte hon inte. Då blev Pips djärv och tog sig för att vandra mitt i det klara solskenet. Nu åt hon allt hon kunde komma över: korn och rötter, insekter, maskar och larver. Och snart lärde hon sig också ett nytt sätt att skydda sig mot sina fiender.

Det gick till så här: Pips hade grävt upp några insektslarver ur marken, satt sej på bakbenen och börjat äta. Solen stod högt på himlen och i gräset spelade syrsorna. Långt bort över ängen såg Pips en falk, men hon blev inte rädd för den. Falken stod orörlig i luften som om han hängt i ett snöre. Bara hans vingar skakade sakta, så sakta att det knappast märktes, och han vände huvudet än åt den ena sidan än åt den andra.

Pips visste inte vilka skarpa ögon falken har.

Pips bröst var vitt. När hon som nu satt på bakbenen kunde man se hennes vita bröst på långt avstånd.

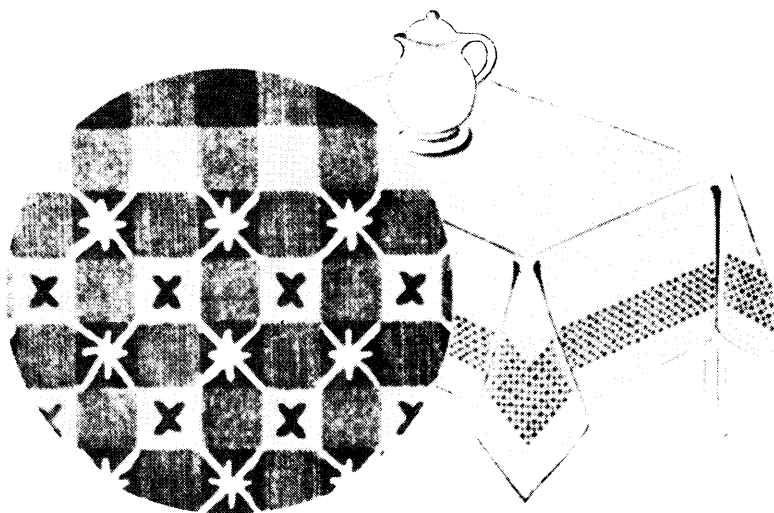
Först när falken plötsligt satte sig i rörelse och snabbt som en pil störtade sig ner mot henne insåg Pips faran. Det var för sent att springa och gömma sig. Den lilla musens ben var som förlamade, hon kunde inte röra dem. Hon pressade bröstet mot jorden så hårt hon kunde och låg blickstill.

Falken flög ändå ner till henne men höjde sig plötsligt åter i luften. Han kunde helt enkelt inte begripa vart musen hade försvunnit. Ögonblicket innan hade han ju sett hennes bländ-

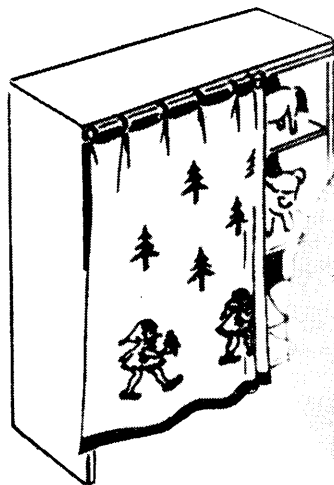
SKV:s Studiefond Redovisning

Smålandsdistr. av SKV 15:—, Gunhild Tegen, Sthlm 10:—, Skånedistr. av SKV 40:—, Malmö SKV-avd. 40:—, Ada Nilsson o. Honorine Hermelin, Fogelstad, 25:—, Elisabeth Tamm, Fogelstad, 200:—, Östergötl. distr. av SKV 50:—, Maja, Greta och Bengt, Göteborg, 15:—, Köpings SKV-avd. 25:—, Avesta SKV-avd. 25:—, Köja SKV-avd. 10:—, Skärgårdens SKV-avd. 50:—, Hilda Stjernqvist, Sthlm, 10:—, Margareta Varenius, Sthlm, 10:—, E. Ericsson, Sthlm, 5:—, Iris Pettersson, Sthlm, 2:—, Ragnhild Wallin, Sthlm, 10:—, Viran Wallström, Sthlm, 2:—, Barbro Hermelin, Sthlm, 3:—, Gerda Lodin, Sthlm, 5:—, Ester Wahlund, 5:—, Margit Johansson, Sthlm, 5:—, Asta Krüger, Sthlm, 3:—, Maja Ullén, Sthlm, 3:—, Sigrid Bouvin, Sthlm, 5:—, Sussi Losefsky, Sthlm, 5:—, Margit Ekblad, Sthlm, 2:—, I. L. Eriksson, Sthlm, 5:—, Sigrid och Gunhild Nyleus, Sthlm, 10:—, Tyra Norrman, Sthlm, 5:—, T. B., Sthlm, 5:—, I. B., Sthlm, 5:—, S. A., Sthlm, 10:—, Edith Karlstedt, Sthlm, 10:—, Koskullskulles SKV-avd. 50:—, Sollefteå SKV-avd. 25:—, R. Sjöberg, Sthlm, 10:—, Anna Sundkvist, Hillvy, Elvy, Sivy o. Bure Ramström, Sundbyberg, 25:—, Vitsands SKV-avd. 100:—, Högsby-Ruda SKV-avd. 50:—, Värnamo SKV-avd. 35:—, Koler SKV-avd. 25:—, Emma o. Svän Hällqvist, Göteborg 25:—, Gävleb. komm. partidistr. 25:—, fam. E. Lidén, Bandhagen, 25:—, Kiruna SKV-avd. 25:—, Ebba Stanell, Sthlm, 10:—, Hanna o. Artur Ögren, Strömsbro, 50:—, Tekla Kruse, Sthlm, 5:—, Kramfors SKV-avd. 25:—, Tväråns SKV-avd. 35:—, Skellefteå SKV-avd. 25:—, Norrbottens distr. av SKV 50:—, Beatrice o. Gustaf Jonsson, Sthlm, 25:—, Långsele SKV-avd. 40:—, Nylicens SKV-avd. 47:—, Gävle-Valbo SKV-avd. 20:—, Segeltorps SKV-avd. 35:—, Jönköpings läns komm. partidistr. 25:—, Kalmar SKV-avd. 25:—, Västerviks SKV-avd. 20:—, Hofors SKV-avd. 25:—, Erik o. Margareta Thorin, Bromma, 10:—, H. Persson, Sthlm, 20:—, Västmanland-Dalarnas distr. av SKV 15:—, Sandvikens SKV-avd. 36:—, Västerås SKV-avd. 25:—, Blekinge komm. partidistr. 10:—, Huskvarna SKV-avd. 25:—, Eva Nordholm, Huskvarna, 10:—, Ingrid Nilsson, Huskvarna, 10:—, Bagarmossens SKV-avd. 25:—, Kristinehamns SKV-avd. 16:—, Sundbybergs SKV-avd. 25:—, Östergötlands komm. partidistr. 20:—, Södertälje SKV-avd. 50:—, Luleå SKV-avd. 25:—, Eskilstuna SKV-avd. 101:—, Sonja Bedin, Bromma, 3:—, Skoghalls SKV-avd. 5:—, Arthur Grönberg, Barkarby, 15:—, J. Åkerlund, Sthlm, 10:—, Oskars komm. fören., Sthlm, 25:—, Fyrklövers SKV-avd., Sthlm, 25:—, Kiruna komm. arb. kommun 50:—, Värmlands distr. av SKV 100:—, Brita Lundin, Gisselås,

Två uppslag till enkla färgglada broderier

FÖR KÖKSBRDET är den här idén ämnad. Materialet är rutigt bomullstyg och rutorna bildar grundvalen för broderiet. Ungefär 10 cm från kanten broderar man runt duken en bård, ca 12 cm bred, i korsstyggn och »stjärnstyggn» (se detaljmönstret). I de blå (eller röda) rutorna sys stora stygn i vitt och i de vita rutorna mindre stygn i blått eller rött.

FÖR BARNENS LEKSAKSSKAP är den här idén tänkt. Är förhänget vackert och fantasieggande kan det kanske hjälpa till att stimulera till ordning där innanför. Någoting för julen kanske? Den trevliga tomtegubben kan ni nog kopiera direkt från tidningen. Sy den i glada färger och i en lång rad nedtill på förhänget och strö ut några granar litet längre upp. Broderiet utföres i plattsöm och stjälkstyggn och färgerna väljer man med hänsyn till rummets övriga färger och till tygets färg. Förhänget kan avslutas med en smal bård i någon av broderiets färger.

5:—, Trelleborgs SKV-avd. 20:—, Sällskapet Sverige—Sovjetunionen 50:—, Hallstahammars SKV-avd. 20:—, Paul Olsson o. Tore Claeson, Sundsvall, 10:—, Elsa Wiberg/från syskonen och övrig släkt 75:—, Vet-

landa SKV-avd. 20:—, Ångermanlands komm. partidistr. 25:—, H. Fredriksson, Sthlm, 10:—, Ambjörby SKV-avd. 100:—, Artur och Sigrid Niesel, Ruda, 5:—, Anna Sjöström, *Forts. nästa sida*

Sundåsen, 5:—, Kvibergs SKV-avd., Göteborg, 15:—, Arjeplogs SKV-avd. 30:—, Seskarö SKV-avd. 65:—, Mörrums SKV-avd. 50:—, S. Thomsson, Vällingby, 5:—, Partille SKV-avd. 25:—, Svängsta SKV-avd. 15:—, Kålltorps SKV-avd., Göteborg, 15:—, Solna SKV-avd. 218:—, Hildur Ström, Sthlm, 20:—, Lotte Winter, Berlin, 15:—, Båtskärsnäs SKV-avd. 25:—, Elna Pettersson, Sthlm, 15:—, Centrala SKV-avd., Göteborg, 25:—, Trollhättans SKV-avd. 25:—, Älvsborgs SKV-avd., Göteborg, 15:—, Toleredes SKV-avd., Göteborg, 10:—, Otilia Wikström, Luleå, 20:—, Agnes Brix, Luleå, 10:—, Örebro SKV-avd. 20:—, Lisa Karlsson, Motala, 15:—, Kalix SKV-avd. 25:—, Munksunds SKV-avd. 25:—, Kronobergs komm. partidistr. 25:—, Maria Karlsson, Solna, 2:—, Nacka-Boo SKV-avd. 96:—.

Summa kr. 3.339:—

Karottbrickor

i risbast — kinesiskt handarbete — och i ett flertal former och färgkombinationer är vi nu i tillfälle erbjuda våra läsare till billiga priser. Brickorna finns i såväl rund som avlång, fyrkantig eller rektangulär form och priset är för den största storleken kr. 2:50 och för den mindre 1:25.

Provsatser innehållande 4 stora och 4 små brickor sändes mot postförsäkt till ett pris av 10 kr plus porto. Våra avdelningar och andra återförsäljare erhåller rabatt. Rekvideras från

Svenska Kvinnors Vänsterförbund,
Box 18073, Stockholm 18.

Svenska Kvinnors Vänsterförbund (SKV)

uppstod år 1931 och har utvecklats ur föreningen Frisinnade kvinnor, som bildades 1914. Det bygger på samarbete mellan olika åsiktsriktningar och har därvid alltid hävdad sin tro på kvinnornas särskilda uppgift för fredens sak och sin övertygelse att samhället måste omdanas till att motsvara även de kvinnliga medborgarnas behov.

SKV är sedan maj 1946 svensk sektion av Kvinnornas Demokratiska Världsförbund (KDV), som omfattar över 200 miljoner kvinnor i 80 länder. KDV och dess nationella organisationer kämpar för att vinna och praktiskt förverkliga **kvinnornas rättigheter**: rätt att rösta och att väljas, rätt till arbete, till lika lön för lika arbete och till befordran; rätt till undervisning och yrkesutbildning och till social trygghet för moder och barn.

KDV och dess nationella organisationer kämpar för att tillförsäkra **alla barn ett lyckligt liv i trygghet**; undervisning och goda bostäder, hälsovård, sund litteratur, goda fritidssysselsättningar. KDV vill samla all världens kvinnor oberoende av hemort, ras och livsåskådning till försvar av freden.

Väst- klänningen

är modern igen, vilket säkert många hälsar med glädje, så praktisk och användbar som den är. Särskilt den som i sitt dagliga arbete måste se fräsch ut har anledning att prisa den. Möjligheterna till variationer i klädseln är större när man kan lita till blusar och jumpers för att det hela ska se »annorlunda» ut. Sedan är det en smaksak om man vill ha hel västklänning eller kjol med väst. Ur Vår Mönstertidning har vi hämtat de här modellerna.

Tidningen VI KVINNOR
i demokratiskt världsförbund

Utgivare: Andrea Andreen
Redaktionskommitté:
Valborg Svensson, Birgit Ehrén

Utkommer med nio nr pr år.
Prenumerationspris pr år: Kr. 4:50
Lösnummer 50 öre (kommissionärer antagas).

Postgiro: 513 23. Box 180 73
Stockholm 18
Svenska Kvinnors Vänsterförbund
Förbundsstyrelsens lokaler är
belägna i Kungsgatan 79,
Stockholm. Tel. 53 19 61

Tr. a. b. Plantryck, Sthlm 1957